

ARE, HALINGA JA SAUGA VALDADE ÜHINE JÄÄTMEKAVA 2010 – 2015

2004 – 2009.a. ühise jäätmekava uuendamine

Sisukord

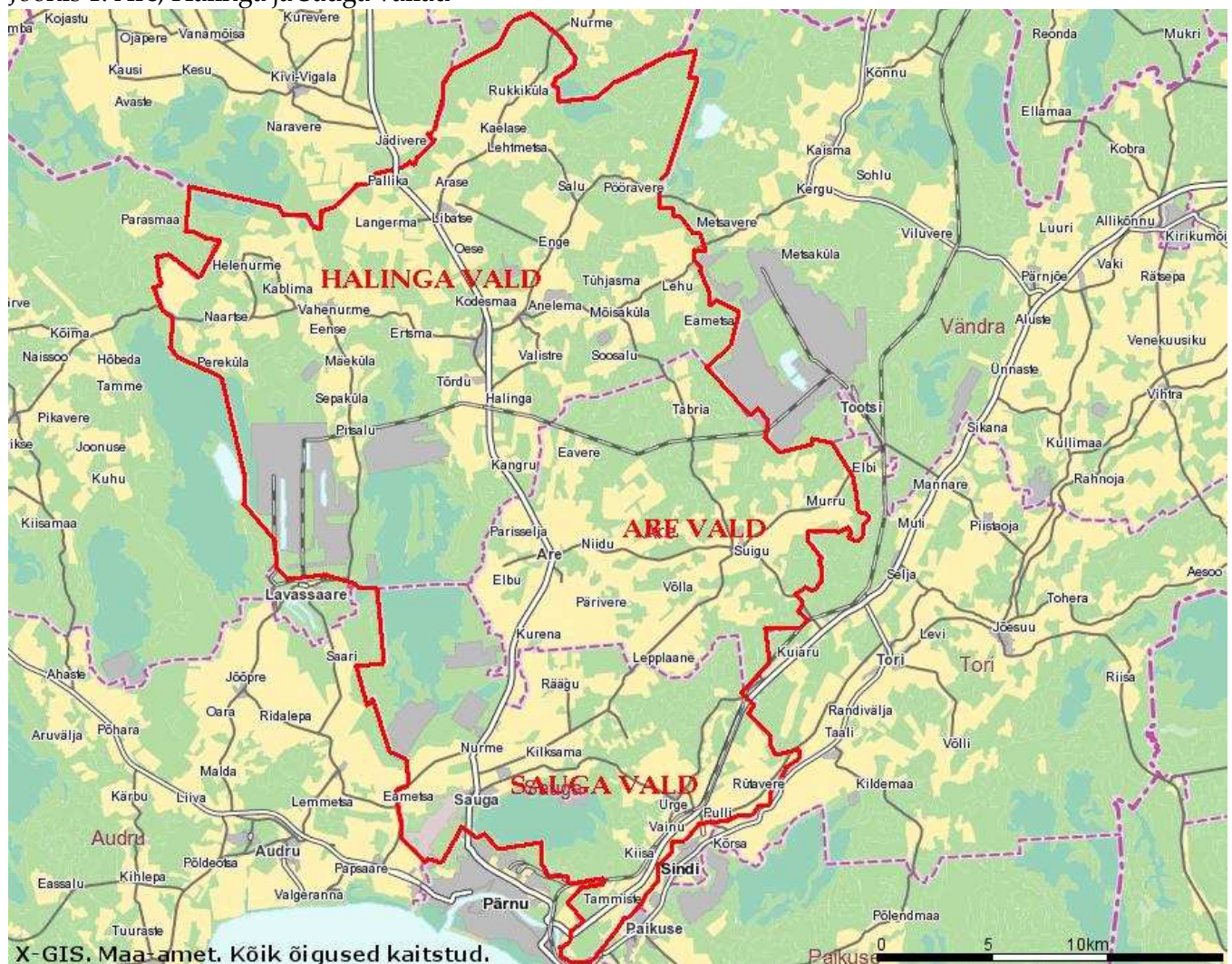
Sissejuhatus.....	3
1 Olemasoleva jäätmehoolduse iseloomustus	6
1.1 Prognoositavalt tekkivad jäätmekogused ja liigid.....	6
1.2 Väljatöötatud jäätmete kogumissüsteem	11
1.2.1 Pakendijäätmete kogumissüsteem	19
1.2.2 Korraldatud jäätmevedu.....	22
1.3 Hinnang jäätmete töötlemisele.....	26
2 Jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja meetmed.....	29
2.1 Püstitatud eesmärgid ja nende täitmine	29
2.1.1 Üleriigiline jäätmekava 2002	29
2.1.2 Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmekava 2004 - 2009.....	31
2.2 Jäätmehoolduse alternatiivsed arengusuunad	33
2.3 Jäätmehoolduse riiklikud eesmärgid ja meetmed aastani 2015.....	36
2.4 Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmehooldusalased eesmärgid ning meetmed.....	37
2.4.1 Jäätmehoolduse üle kontrolli saavutamine.....	38
2.4.2 Jäätmetekke vältimine ning –koguste vähendamine	40
2.4.3 Korraldatud jäätmevedu.....	43
2.4.4 Jäätmete taaskasutamise suurendamine ning jäätmete ohtlikkuse vähendamine.....	46
3 Jäätmehoolduse rahastamine.....	49
4 Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale	51
5 Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks	53
6 Lisad.....	58

Sissejuhatus

Käesoleva jäätmekava eesmärgiks on uuendada 2005. aastal kehtestatud¹ „Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmekava 2004-2009“. Uuendamise käigus on antud hinnang olemasolevale jäätmehooldusele, vaadatakse üle eelmisel perioodil püstitatud eesmärkide ja ülesannete täitmine, püstitatakse uued eesmärgid ning koostatakse nende täitmise tegevuskava.

Jäätmehoolduse arendamisel on oluliseks osaks omavalitsuste vaheline koostöö. Arvestades, et alates 2004. aastast on Are, Halinga ja Sauga vallad teinud tihedat jäätmehooldusalast koostööd, nii ühise jäätmekava koostamisel, ühiselt korraldatud jäätmeveo juurutamisel ning jäätmekäitluskohtade võrgustiku väljakujundamisel, on käesolev jäätmekava samuti koostatud ühise jäätmekavana.

Joonis 1. Are, Halinga ja Sauga vallad

Jäätmekava koostamisel on lähtutud Jäätmeseaduse (RT I 2004, 9, 52) §-st 42, mille kohaselt on omavalitsuse jäätmekava valla üldise arengukava osa, mis käsitleb täpsustatult jäätmehoolduse arendamist omavalitsuses. Seetõttu ei ole käesolevas jäätmekavas toodud eraldi kirjeldust Are, Halinga

¹ Jäätmekava on kehtestatud:

- Are Vallavolikogu 11.02.2005.a. määrusega nr 2
- Halinga Vallavolikogu 16.02.2005.a. määrusega nr 4
- Sauga Vallavolikogu 15.02.2005.a. määrusega nr 3

ja Sauga valdade kohta (n. asukoht, looduslikud tingimused, sotsiaal-majanduslik olukord jne), vaid on kasutatud arengukavas toodud andmeid. Sellega tagatakse kahe kava omavaheline ühildumine.

Käesolev jäätmekava käsitleb jäätmehoolduse olukorda nii Are, Halinga kui Sauga vallas, jäätmehoolduse korraldamise ja tõhustamise eesmärgi ning meetmeid eesmärkide saavutamiseks. Jäätmekava ülesehituses on järgitud teemapõhist jaotust ning ei ole toodud eraldi peatükke omavalitsuste tasandil.

Eesmärkide ning meetmete määratlemisel on aluseks võetud jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid, Riigi Jäätmekava 2008 – 2013 ning mitmed Keskkonnaministeeriumi tellimusel koostatud uuringud ja tegevuskavad. Tähtsamateks siinkohal on *Biologunevate jäätmete käitlemine I ja II etapp* (Enprima-Estivo, 2004 ja 2005) ning *Segaolmejäätmete ja pakendijäätmete sortimisuuringud* (SEI, 2008).

Käesolev jäätmekava sisaldab:

1. prognoositavalt tekkivate olmejäätmete koguseid, omavalitsuste ja asulate kaupa, ning ülevaadet olmejäätmete liigilisest koostisest;
2. jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldavate jäätmeliikide ning päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
3. kavandatavaid eesmärgi, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
4. eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingute valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
5. jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
6. tegevuskava seatud eesmärkide täitmiseks.

Täpsustatult käsitleb käesolev jäätmekava korraldatud jäätmeveo arendamist, jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetse jäätmeliigi kaupa ning jäätmehoolduse rahastamist. Jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja meetmed sätestatakse aastani 2015 ja nende täitmisele antakse hinnang ning sätestatakse uued eesmärgid uue Riigi Jäätmekava valguses.

Käesoleva jäätmekava peamisteks eesmärkideks on võimalikult suurel määral tekkivate jäätmete kokkukogumine ja kontrollitud jäätmekäitlussüsteemile üleandmine ning **jäätmekäitlushierarhia** rakendamine jäätmekäitlustoimingute valikul või neid ettevalmistavates tegevustes (n. jäätmete kogumisvõimaluste arendamisel).

Jäätmekava täpsustatud eesmärkideks on:

- korraldatud olmejäätmeveoga haaratud jäätmetekitajate arvu suurendamine;
- korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide laiendamine;
- jäätmete üldiste liigitikogumise ja nende sorteerimine võimaluste parendamine;
- jäätmete liigiti kogumiskohtade võrgustiku väljaarendamine.

Eesmärkide täitmise seisukohalt on oluliseks meetmeks elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine, läbi teavituse- ja koolitustöö. Lisaks kooliõpilaste teavitustööle, pööratakse käesoleva jäätmekava rakendusperioodil rohkem tähelepanu just täiskasvanute teavitustööle.

Jäätmekavas on käsitletud peamiselt kodumajapidamistes tekkivaid ja käideldavaid jäätmeid. Ettevõtluses tekkivate jäätmete väljaselgitamiseks on kasutatud riikliku jäätmearuandlust. Kuna tegemist on suhteliselt üldiste andmetega, ei saa lugeda saadud andmeid lõplikeks ning korrektse ülevaate saamiseks tuleb tagada aruandluse järjepidevus kõikide ettevõtete osas. Seetõttu on seatud jäätmekavaga ettevõtetele täiendavad kohustused oma jäätmehoolduse planeerimiseks ning vallavalitsusele ülesandeks järjepidevalt kontrollida ettevõtetele pandud ülesannete täitmist.

Käesolevas jäätmekavas ei ole käsitletud jäätmeliike, mis ei kuulu Jäätmeseaduse § 1 järgi jäätmeseaduse reguleerimisalasse:

- **välisõhku heidetavad saasteained ja heited** - välisõhu suhtes on põhiliseks reguleerivaks õigusaktiks välisõhu kaitse seadus (RT I 2004, 43, 298);
- **reovesi ja koos reoveega käitlemisele kuuluvad või keskkonda heidetavad jäätmeid** - veeseaduse (RT I 1994, 40, 655) reguleerimisala. Jäätmekava käsitleb reovee käitlemise tulemusel tekkivad jäätmed, näiteks reoveesete;
- **radioaktiivsed jäätmeid** (kiirguseaduse (RT I 2004, 26, 173) reguleerimisala);
- **lõhkematerjalijääkidest koosnevad ja lõhkematerjale sisaldavad jäätmed** – lõhkematerjaliseaduse (RT I 2004, 25, 17) reguleerimisala;
- **loomseid jäätmeid ja kõrvalsaadused, sealhulgas loomakorjuste käitlemine** - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1774/2002, 3. oktoober 2002, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste sanitaareeskirjad ja loomatauditõrje seaduse (RT I 1999, 57, 598) reguleerimisala;
- **mullaviljakuse parandamiseks või mujal põllumajanduses taaskasutatud sõnnik** - veeseaduse (RT I 1994, 40, 655) reguleerimisala ning muid mullaviljakuse suurendamiseks taaskasutatud põllu- või metsamajanduses tekkivad loodusomased biolagunevad tavajäätmeid;
- **maavarade uuringute, kaevandamise, töötlemise ja ladustamise tulemusena tekkivad jäätmed ning karjääride tootmisjäätgid** - maapõueseaduse (RT I 2004, 84, 572) reguleerimisala.

Jäätmekava üheks osaks on ka Pakendiseadusega (RT I 2004, 41, 278) reguleeritavad pakendite ja pakendijäätmete kogumissüsteemide planeerimine.

Käesoleva jäätmekava ajakohastamine peaks toimuma ühe aasta jooksul pärast Riigi Jäätmekava kehtestamist ning igakordselt pärast põhimõttelisi muutusi jäätmehooldust reguleerivates õigusaktides. Jäätmekava pidev uuendamine peaks toimuma igal aastal pärast suuremate muudatuste toimumist Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmehoolduses, hinnates läbiviidud tegevusi ja nende efektiivust ning täpsustades jäätmehoolduse arenguvisioni ja planeeritavaid meetmeid.

Jäätmekava eelnõu kooskõlastatakse, avalikustatakse ning võetakse vastu Are, Halinga ja Sauga Vallavolikogude poolt Jäätmeseaduse §-des 55 – 59 sätestatud korras. Jäätmekava eelnõu avalikustamine ja kehtestamine toimub järgmise programmi alusel:

1. Jäätmekava eelnõu avalikustatakse ettepanekute ja vastuväidete esitamiseks Are, Halinga ja Sauga valdade kodulehekülgedel www.arevald.ee, www.halingavald.ee, www.sauga.ee, vallamajades ning raamatukogudes. Sellekohane kuulutus ilmub Pärnumaa ajalehes Pärnu Postimees vähemalt 14 päeva enne jäätmekava eelnõu avalikku väljapanekut. Jäätmekava eelnõu avalik väljapanek kestab 14 päeva.
2. Jäätmekava eelnõu avalik koosolek toimub vaid juhul kui eelnõu suhtes on esitatud eelmises punktis nimetatud perioodil esitatud kirjalikke ettepanekuid või vastuväiteid. Teade avaliku koosoleku toimumise või mittetoimumise kohta esitatakse 14 päeva enne selle toimumist Are, Halinga ja Sauga valdade kodulehekülgedel www.arevald.ee, www.halingavald.ee, www.sauga.ee ning ajalehes Pärnu Postimees.

Enne jäätmekava vastuvõtmist ja avalikustamist, esitatakse see arvamuse avaldamiseks Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regioonile ning Pärnu maavanemale.

1 Olemasoleva jäätmehoolduse iseloomustus

Are, Halinga ja Sauga valdade senise jäätmehoolduse toimimise alusteks on 2004. aastal koostatud ühine jäätmekava, jäätmehoolduseeskirjad ning ühiselt korraldatud jäätmevedu. Lisaks eelnimetatule on tähelepanu pööratud spetsiifilise jäätmekäitluselase informatsiooni levitamisele, näiteks valla kodulehekülgedel ning ajalehtedes. Hetkel toimiva jäätmehoolduse iseloomustamisel on tehtud prognoos tekkivate jäätmekoguste ning –liikide osas, kirjeldatud senist jäätmekogumissüsteemi ja antud ülevaade vallast kogutud jäätmeliikidest ning –kogustest. Eeltoodud andmete alusel on antud hinnang senisele jäätmehooldusele. Eelnimetatud hinnangu ning eelmises jäätmekavas sätestatud kuid hetkel täitmata eesmärkide ning 2008. a. kehtestatud Riigi Jäätmekava alusel on püstitatud eesmärgid uueks jäätmekava rakendusperioodiks.

Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmehoolduse iseloomustus koosneb järgmisest osades:

1. prognoositavalt tekkivad jäätmekogused ja liigid
2. olmejäätmete liigiline koostis, sh biolagunevad ja pakendijäätmed
3. kogutud jäätmete liigiline ülevaade, sh ettevõtetest ja kodumajapidamistest
4. suuremate jäätmekäitlejate poolt kogutud jäätmed
5. olmesolev korraldatud jäätmeveo iseloomustus
6. hinnang jäätmete töötlemisele ja hetke jäätmehoolduse korraldusele.

Eelnimetatud andmed annavad hetke jäätmehooldusest tervikpildi, mille alusel on võimalik määratleda hetkeprobleemid ja seada eesmärgid ning tegevused järgmisteks aastateks.

1.1 Prognoositavalt tekkivad jäätmekogused ja liigid

Prognoositavalt tekkivate jäätmeteliikide ja –koguste hindamiseks on kasutatud riigi jäätmekavas toodud prognoose ning keskkonnaministeeriumi tellimisel teostatud olme- ja pakendijäätmete sorteerimisuuringute andmeid aastast 2008. Prognoosi aluseks on võetud Are, Halinga ja Sauga valdade elanike arv asulate kaupa, kuna ka riiklikud prognoosid ja uuringute tulemused on taandatud elanike arvule. Samuti on võrdlusanalüüsi tegemisel kasutatud omavalitsuste jäätmevaldajate registri hetkeandmeid.

Are, Halinga ja Sauga valdades tekkivate jäätmeliikide- ja koguste prognoos on väljendatud järgmisest osades:

- prognoositavalt tekkivad olmejäätmete kogused ²;
- olmejäätmete liigiline koostis, koos kogustega liikide kaupa;
- olmejäätmete hulgas olevad biolagunevad jäätmed, sh liikide kaupa;
- olmejäätmete hulgas olevad pakendijäätmed, sh liikide kaupa;
- pakendijäätmete liigiline koostis tulenevalt kasutatavast pakendijäätmete kogumissüsteemist;
- tekkivate segaolmejäätmete kogus ning liigiline koostis ³.

Teostatud prognoosi alusel on võimalik hinnata senise kogumissüsteemi efektiivsust, seada eesmärgid süsteemi parendamiseks ning anda hinnang kas Are, Halinga ja Sauga valdadest prügilasse suunatud jäätmete liigiline koostis aitab täita prügilas jäätmete kõlbulikkust – peamiselt biolagunevate jäätmete

² Prognoos näitab kui palju tekib olmejäätmeid kokku. Prognoos sisaldab ka ettevõtluses tekkivaid olmejäätmeid.

³ Segaolmejäätmete tekkeprognoos näitab kui palju tekib jäätmeid, mis, tulenevalt hetkel rakendatud jäätmekäitlus- ja kogumistehnoloogiad arvestades peaks jõudma prügilasse. Selle prognoosi alusel on võimalik hinnata hetke korraldatud jäätmeveo efektiivsust.

massiprotsendi ja „töödeldud jäätmete“ kriteeriumite osas. Prognoosi puhul on arvestatud jäätmetekkeks 400 kg elaniku kohta aastas tiheasustusega aladel ning hajaasustusega piirkondades on elanike tarbimisharjumustest ja väiksemast ettevõtlusintensiivsusest tulenevalt arvestatud jäätmetekkeks 250 kg elaniku kohta aastas. Prognoositavad **tekkivad olmejäätmete** kogused on toodud Tabelis 1.1-1.

Tabel 1.1-1. Are, Halinga ja Sauga valdade elanike arv ning tekkivad olmejäätmete kogused.

	Korterimajad	Ühepereelamud	Elanikud	Jäätmekogus elaniku kohta, kg	Tekkivad olmejäätmed kokku, t/a
ARE VALD					
Are alevik	14	64	434	400	173,6
Eavere küla	1	17	31	250	7,75
Elbu küla		23	53	250	13,25
Kurena küla	1	21	57	250	14,25
Lepplaane küla		26	51	250	12,75
Murru küla		25	86	250	21,5
Niidu küla	2	17	132	400	52,8
Parisselja küla		25	39	250	9,75
Päriveri küla		17	30	250	7,5
Suigu küla	6	43	275	400	110
Tabrija küla		10	58	250	14,5
Võlla küla	2	17	33	250	8,25
KOKKU:	26	305	1279		445,9
HALINGA VALD					
Aasa küla	1	21	60	250	15,00
Altküla		6	2	250	0,50
Anelema küla		23	36	250	9,00
Arase küla		20	43	250	10,75
Eametsa küla		9	19	250	4,75
Eense küla		14	20	250	5,00
Eerma küla		12	26	250	6,50
Enge küla	1	35	95	250	23,75
Ertsma küla	2	25	73	250	18,25
Halinga küla	2	20	100	400	40,00
Helenurme küla		10	29	250	7,25
Kablina küla		8	14	250	3,50
Kaelase küla		10	14	250	3,50
Kangru küla		13	17	250	4,25
Kodesmaa küla		21	43	250	10,75
Kuninga küla		5	7	250	1,75
Langerma küla	1	36	86	250	21,50
Lehtmetsa küla		9	13	250	3,25
Lehu küla		14	23	250	5,75
Libatse küla	10	30	449	400	179,60
Loomse küla		9	29	250	7,25
Maima küla	1	21	39	250	9,75

Mäeküla küla		18	24	250	6,00
Mõisaküla	2	28	98	250	24,50
Naartse küla		12	24	250	6,00
Oese küla		10	23	250	5,75
Pallika küla		5	14	250	3,50
Pereküla		7	4	250	1,00
Pitsalu küla		9	10	250	2,50
Pärnu-Jaagupi alev	38	204	1248	400	496,80
Pööravere küla		18	17	250	4,25
Roodi küla		17	37	250	9,25
Rukkiküla		7	10	250	2,50
Salu küla		12	53	250	13,25
Sepaküla küla		5	9	250	2,25
Soosalu küla		4	14	250	3,50
Sõõrike küla		12	19	250	4,75
Tarva küla		25	67	250	16,75
Tühjasma küla		9	17	250	4,50
Tõrdu küla	2	16	55	250	13,75
Vahenurme küla	8	15	188	400	75,20
Vakalepa küla	1	7	22	250	5,50
Valistre küla		11	20	250	5,00
Vee küla	1	10	29	250	7,25
KOKKU:	70	832	3239		1105,35
SAUGA VALD					
Eametsa küla		280	320	400	126,4
Kiisa küla		32	75	400	30
Kilksama küla	1	307	401	400	156,8
Nurme küla		64	166	400	66
Pulli küla		59	154	400	61,6
Räägu küla		21	54	250	13,5
Rütavere küla		28	64	250	16
Sauga alevik	38	78	1254	400	509,2
Tammiste küla	4	713	1011	400	396
Urge küla	5	29	164	400	68
Vainu küla		31	77	250	21
KOKKU:	48	1642	3740		1464,5

Jäätmekava hinnang: eeltoodud prognoosi kohaselt tekib piirkonnas kokku ca 3015 tonni olmejäätmeid aastas. Jäätmete tekke prognoosi seisukohast on oluline, et võrreldes 2004. a. koostatud jäätmekavaga on riikliku statistika kohaselt oluliselt suurenenud olmejäätmete teke inimese kohta. Suurim tõus on toimunud just pakendijäätmete osas. Kuigi 2008. a. alanud majanduslangus tõi kaasa, tulenevalt üldise tarbimise vähenemise, jäätmetekke vähenemise, on statistika kohaselt vähenenud peamiselt just ehitus-lammutusjäätmete tekkimine ning olmejäätmete teke on pigem tõusnud.

Prognoositav olmejäätmete teke on suurenenud järgmiselt:

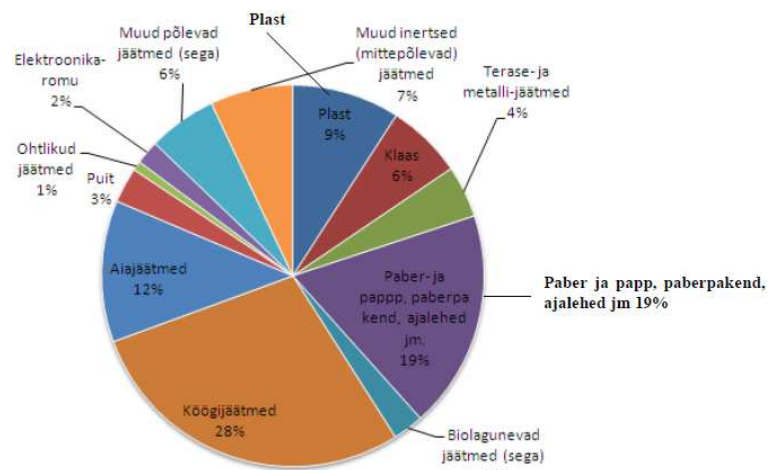
- Are vald: prognoos 2006.a. oli 293 t/a prognoos 2010.a. on 446 t/a
- Halinga vald: prognoos 2006.a. oli 749 t/a prognoos 2010.a. on 1105 t/a
- Sauga vald: prognoos 2006.a. oli 552 t/a prognoos 2010.a. on 1464 t/a

Prognooosi erinevus tuleneb osaliselt ka asjaolust, et eelmisel perioodil kajastati jäätmekavas ainult kodumajapidamistes tekkivate jäätmete koguseid. Eeltoodud prognoosis on kajastatud kogu olmejäätmete teket, mis sisaldab ka ettevõtetes ja asutustes tekkinud olmejäätmeid. Täpsemat prognoosimist võimaldab viimastel aastatel oluliselt parenenud jäätmete aruandlus ning riigi poolt tellitud põhjalikud jäätmealased uuringud. Võrreldes 2004. a. koostatud jäätmekavas tehtud prognoosidega on suurenenud oluliselt just Sauga vallas tekkivate jäätmete kogused. Suurenemist on põhjustanud lisaks üldisele jäätmetekke kasvule märkimisväärne Sauga valla elanike arvu suurenemine. Aastatel 2004-2009 on Sauga vallas väljastatud 431 uut kasutusluba eramutele ning 14 kasutusluba kortermajadele. Valda on sisse kirjutatud viimasel viiel aastal 924 elanikku.

Jäätmehooldusele täpsema hinnangu andmisel ning eesmärkide püstitamisel on oluline teada tekkivate olmejäätmete liigilist koostist. Sellekohaseid uuringuid on tehtud mitmeid, kuid need on jäänud ühekordse uuringu põhiseks, võttes aluseks ainult konkreetse omavalitsuses korraldatud jäätmeveoga kogutud jäätmeid. Viimane põhjalik uuring teostati 2008. aastal, millele lisati riigi jäätmekava tasandil järelduste tegemisel pakendi- ja jäätmeregistri andmed ⁴. Samas peaks jäätmetekke prognoos sisaldama kõiki jäätmeid, sõltumata nende edasisest käitlusest (n. korraldatud jäätmevedu, liigitikogumine, isegi kodukäitlemine), mis omavalitsuses tekivad.

Tabel 1.1-2. Tekkivate olmejäätmete liigiline koostis (Riigi Jäätmekava 2008 – 2013 alusel)

Jäätmeliik	Massi %	Kogus, t/a
Plastijäätmed	9	271
Klaasijäätmed	6	181
Metallijäätmed	4	121
Biologunevad – paber, papp	19	573
Biologunevad – segajäätmed	3	90
Biologunevad – köögijäätmed	28	844
Biologunevad – aiapäätmed	12	362
Biologunevad – puit	3	90
Ohtlikud jäätmed	1	30
Elektroonikajäätmed	2	60
Põlevad segajäätmed	6	181
Inertsed segajäätmed	7	211
KOKKU:	100 %	3015 t/a

Jäätmekava hinnang: tabelist selgub, et suurem osa tekkivatest jäätmetest on bioloogiliselt lagundatavad jäätmed, mis on märgitud eeltoodud tabelis tumedalt. Biologunevad jäätmed moodustavad kuni 65% tekkivatest olmejäätmetest. Oluline jäätmetekke prognoosis on, et see baseerub olmejäätmetel, mis on erinevate kogumissüsteemide kaudu kokku kogutud. Prognoos ei sisalda kõiki tekkivaid jäätmeid, kuna osaliselt toimub jäätmete käitlemine juba kodumajapidamistes, näiteks kodus kompostimine, põletamine jne. Seetõttu moodustavad biologunevatest jäätmetest prognoosi kohaselt enamuse köögijäätmed, mitte aiapäätmed, mida eramajapidamistes kohapeal kompostitakse.

Olmejäätmete hulgas on olulisemateks jäätmeliikideks omavalitsuse jaoks: 1) pakendijäätmed, mille liigitikogumist peab kontrollima ja korraldama kohalik omavalitsus ning 2) biologunevad jäätmed, mille liigitikogumine ja taaskasutusse suunamine on oluline jäätmete töötlemise seisukohast ning segaolmejäätmete prügilakõlblikkuse tagamisel (täpsemalt vaata jäätmete töötlemise regulatsiooni peatükis 1.3).

⁴ Allikas: <http://www.envir.ee/1001>, "Segaolmejäätmete sortimisuuring" ja "Pakendijäätmete sortimisuuring" (SEI, 2008)

Pakendijäätmete tekkeprognosis

Olmejäätmetest kuni 25–30% kaalu järgi moodustavad, erinevate uuringute järgi, pakendijäätmed ning nende osa pidevalt kasvab. Kuigi majanduslanguse tingimustes on vähenenud eelkõige pakendijäätmete osakaal, ei too see kaasa pikaajalist langust. Tõenäoliselt käesoleva jäätmekava rakendusperioodil, 2010 – 2015 on pakendijäätmete teke pigem tõusutrendis ning jäätmeliigiliselt kasvab eelkõige plastjäätmete osatähtsus. Prognoosi koostamisel on arvestatud, et ca 67% piirkonna elanikkonnast elab tiheasutusega aladel.

Tabel 1.1-3. Olmejäätmete hulgas olevad pakendijäätmed

Segapakendi kogumisüsteem:		Tiheasustus		Hajaasustus	
		%	Kogus, t/a	%	Kogus, t/a
Klaas:	Klaaspakend:	47,5	322,3	77,7	253,0
	Muud klaasist jäätmed:	0,0	0,0	0,0	0,0
Plast:	Plastpakend:	23,0	155,7	10,8	35,2
	Muud plastist jäätmed:	0,0	0,0	0,1	0,2
Metall:	Metallpakend:	5,8	39,5	1,0	3,2
	Muud metallist jäätmed:	0,0	0,0	0,6	1,8
Paber ja papp:	Paber ja papppakend:	16,6	112,7	3,6	11,7
	Muu paber ja papp:	0,5	3,2	0,6	1,8
Muud jäätmed:		6,6	44,6	5,7	18,7
KOKKU:			677,9 t/a		325,7 t/a

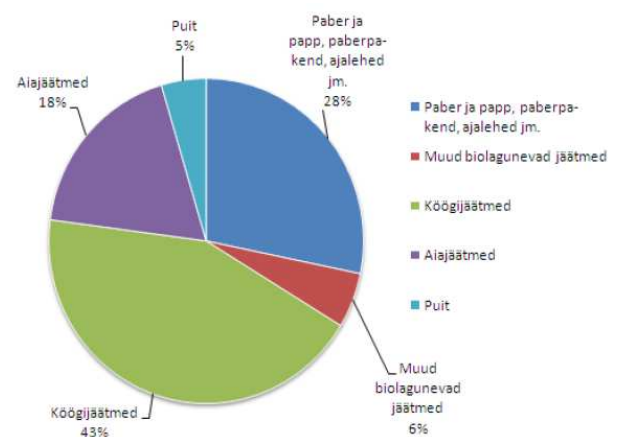
Jäätmekava hinnang: tabelist selgub, et aastas tekib Are, Halinga ja Sauga valdades kokku üle tuhande tonni erinevaid pakendijäätmeid. Neist suurem osa tekib tiheasutusega aladel, mis peaks olema pakendijäätmete kogumissüsteemi arendamisel esmaseks prioriteediks.

Biolagunevate jäätmete tekkeprognosis

Biolagunevateks jäätmeteks loetakse jäätmeid, milles on väga kõrge orgaanilise aine sisaldus ning seda on võimalik erinevate keemilis-füüsikaliste protsessidega lagundada. Seetõttu on suurem osa jäätmetest põhjustatud probleemidest, näiteks halb lõhn, kõrge reoainete sisaldusega reovesi jne põhjustatud jäätmete kõrge orgaanilise aine sisaldusest.

Tabel 1.1-4. Olmejäätmete hulgas olevad biolagunevad jäätmed

Jäätmeliik	%	Kogus, t/a
Aiajäätmed	18	353
Puit	5	98
Paber ja papp	28	549
Muud biolagunevad	6	118
Köögiäätmed	43	843
KOKKU:	100	1960 t/a

1.2 Väljatöötatud jäätmete kogumissüsteem

Jäätmete kogumine põhineb eelkõige korraldatud jäätmeveol, millega on seatud kohustus liituda kõikidel Are, Halinga ja Sauga valdades elavatel elanikel ning tegutsevatel ettevõtetel. Korraldatud jäätmeveoga on haaratud ainult segaolmejäätmed, mis suunatakse kõrvaldamiseks Paikre prügilasse. Teiseks oluliseks jäätmekogumissüsteemiks on pakendijäätmete kogumissüsteem, mis baseerub avalikel kogumiskonteineritel, kus kogutakse liigiti segapakendit ja paber-papp pakendit ning vähesel määral ka klaasi. Andmaks elanikele võimaluse ka teiste liigitikogutud jäätmete üleandmiseks on välja ehitatud Halinga vallas Pärnu-Jaagupi alevis jäätmejaam. Are vallas on loodud võimalused ohtlike jäätmete ja suuregabariidiliste jäätmete aastaringseks üleandmiseks. Sauga vallas hetkel puudub kohapealne spetsiaalne jäätmekogumiskoht (liigitikogumise punkt või jäätmejaam) ning elanikud kasutavad paljuski Pärnu linna jäätmejaama teenuseid. Kogutud jäätmetest ülevaate saamiseks on kasutatud riikliku jäätmetatistika andmeid, mille alusel on võimalik hinnata kogutud jäätmeliike ja -koguseid.

Are vallast 2008. aastal kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	29,170
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud jne	4,400
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,066
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	1,292
15 01 02	Plastpakendid	1,889
15 01 04	Metallpakendid	0,245
15 01 06	Segapakendid	10,036
15 01 07	Klaaspakendid	0,748
15 01 10*	Saastunud pakendid	0,092
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,028
16 01 03	Vanarehvid	0,514
16 01 07*	Õlifiltrid	0,011
16 05 08*	Orgaanilised kemikaalid	0,142
16 06 01*	Pliiakud	0,016
17 01 02	Tellised	1,320
17 04 05	Raud ja teras	20,500
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	0,280
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	20,460
20 01 01	Paber ja kartong	0,760
20 01 02	Klaas	0,400
20 01 10	Rõivad	0,140
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,016
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,044
20 01 33*	Patareid ja akud	0,068
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	1,090
20 01 38	Puit	1,320
20 01 39	Plastid	0,010
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	177,638
	KOKKU:	273 tonni/aastas

Sh. ettevõtetest kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	26,264
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit	4,400
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,066
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	1,292
15 01 06	Segapakendid	8,014

16 01 03	Vanarehvid	0,100
16 01 07*	Õlifiltrid	0,011
15 01 10*	Saastunud pakendid	0,092
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,028
16 05 08*	Orgaanilised kemikaalid	0,142
16 06 01*	Pliiakud	0,016
17 04 05	Raud ja teras	20,500
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	0,280
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	19,820
20 01 01	Paber ja kartong	0,760
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,016
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,044
20 01 33*	Patareid ja akud	0,068
20 01 38	Puit	1,320
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	88,997
	KOKKU:	172 tonni/aastas

Kodumajapidamistest kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	2,906
15 01 02	Plastpakendid	1,889
15 01 04	Metallpakendid	0,245
15 01 06	Segapakendid	2,022
15 01 07	Klaaspakendid	0,748
16 01 03	Vanarehvid	0,414
17 01 02	Tellised	1,320
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	0,640
20 01 02	Klaas	0,400
20 01 10	Rõivad	0,140
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	1,090
20 01 39	Plastid	0,010
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	88,641
	KOKKU:	101 tonni/aastas

Halinga vallast 2008. aastal kogutud jäätmed:

01 01 02	Mittemaaksete maavarade kaevandamisjäätmed	20 000,000
02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	107,452
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	0,080
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit	1 068,000
07 07 04*	Orgaanilised lahustid, pesuvedelikud ja emalahused	0,025
08 01 11*	Värvi- ja lakijäätmed	1,070
12 01 01	Mustmetalliviilmed ja treilaastud	14,720
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	5,056
13 08 99*	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	0,035
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	2,703
15 01 02	Plastpakendid	17,223
15 01 04	Metallpakendid	0,270
15 01 06	Segapakendid	26,429
15 01 07	Klaaspakendid	5,367
15 01 10*	Saastunud pakendid	0,224
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,451
16 01 03	Vanarehvid	5,444
16 01 03 02	Muud vanarehvid	1,650
16 01 04*	Romusõidukid	1,875

16 01 07*	Õlifiltrid	0,752
16 05 08*	Orgaanilised kemikaalid	0,082
16 06 01*	Pliiakud	0,550
17 01 01	Betoon	1,000
17 01 02	Tellised	8,980
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	0,840
17 04 05	Raud ja teras	18,840
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	11,020
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	1,600
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	59,340
19 12 12	Jäätmete mehaanilise töötlemise jäägid	0,220
20 01 01	Paber ja kartong	7,251
20 01 02	Klaas	0,340
20 01 11	Tekstiil	0,360
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,044
20 01 23*	Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad seadmed	0,076
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	1,478
20 01 29*	Ohtlike aineid sisaldavad pesuained	0,078
20 01 33*	Patareid ja akud	0,091
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	6,044
20 01 36	Elektri- ja elektroonikaseadmed	0,460
20 01 39	Plastid	3,300
20 01 38	Puit	0,160
20 01 40	Metallid	0,240
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,063
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	15,480
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	493,332
KOKKU:		21 890 tonni/aastas

Sh. ettevõtetest kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	107,028
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit	1,000
12 01 01	Mustmetalliviilmed ja treilaastud	14,720
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrideõlid	4,996
13 08 99*	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	0,035
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	6,403
15 01 02	Plastpakendid	4,660
15 01 04	Metallpakendid	0,210
15 01 06	Segapakendid	10,628
15 01 07	Klaaspakendid	3,993
15 01 10*	Saastunud pakendid	0,224
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,457
16 01 03	Vanarehvid	6,660
16 01 07*	Õlifiltrid	0,113
16 05 08*	Orgaanilised kemikaalid	0,082
16 06 01*	Pliiakud	0,550
17 01 01	Betoon	1,000
17 01 02	Tellised	8,200
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	0,840
17 04 05	Raud ja teras	18,840
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	11,020
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	78,900
19 12 12	Jäätmete mehaanilise töötlemise	0,220

20 01 01	Paber ja kartong	8,871
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,014
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	1,478
20 01 29*	Ohtlike aineid sisaldavad pesuained	0,078
20 01 33*	Patareid ja akud	0,091
20 01 39	Plastid	3,300
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,038
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	15,300
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	254,256
	KOKKU:	564 tonni/aastas

Kodumajapidamistest kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	0,424
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	0,080
07 07 04*	Orgaanilised lahustid, pesuvedelikud ja emalahused	0,025
08 01 11*	Värvi- ja lakijäätmed	1,070
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrideõlid	0,060
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	0,020
15 01 02	Plastpakendid	0,563
15 01 04	Metallpakendid	0,060
15 01 06	Segapakendid	15,801
15 01 07	Klaaspakendid	1,374
16 01 03	Vanarehvid	0,434
16 01 04*	Romusõidukid	1,875
17 01 02	Tellised	0,780
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	1,600
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	4,760
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,030
20 01 01	Paber ja kartong	0,040
20 01 02	Klaas	0,340
20 01 11	Tekstiil	0,360
20 01 23*	Klorofluorosüivesinikke sisaldavad seadmed	0,076
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	6,044
20 01 36	Elektri- ja elektroonikaseadmed	0,460
20 01 38	Puit	0,160
20 01 40	Metallid	0,240
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,025
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	0,180
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	182,719
	KOKKU:	220 tonni/aastas

Sauga vallast 2008. aastal kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	4,728
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	1,620
02 01 07	Metsamajandusjäätmed (nt oksad, risu)	0,320
03 01 01	Puukoore- ja korgijäätmed	1,580
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit	0,060
04 02 21	Töötlemata tekstiilikiudude jäätmed	2,280
04 02 22	Töödeldud tekstiilikiudude jäätmed	5,400
07 07 04*	Orgaanilised lahustid, pesuvedelikud ja emalahused	0,107
08 01 11*	Värvi- ja lakijäätmed	1,643
10 01 01	Koldetuhk, räbu ja katlatolm	0,600
13 02 06*	Mootori-, käigukasti- ja määrideõlid	3,720

13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	7,587
13 08 99*	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	0,060
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	4,373
15 01 02	Plastpakendid	7,471
15 01 03	Puitpakendid	1,260
15 01 04	Metallpakendid	0,656
15 01 06	Segapakendid	43,640
15 01 07	Klaaspakendid	5,705
15 01 10*	Saastunud pakendid	1,002
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,752
16 01 03	Vanarehvid	46,375
16 01 04*	Romusõidukid	0,955
16 01 07*	Õlifiltrid	1,143
16 05 06*	Laborikemikaalid	0,448
16 05 07*	Anorgaanilised kemikaalid	0,004
16 06 01*	Pliiakud	2,771
17 01 01	Betoon	33 199,280
17 01 02	Tellised	15 830,480
17 01 03	Plaadid ja keraamikatooted	0,160
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	12,280
17 02 01	Puit	194,900
17 04 02	Alumiinium	0,554
17 04 05	Raud ja teras	267,930
17 05 04	Kivid ja pinnas	1 360,000
17 05 05*	Ohtlike aineid sisaldav süvenduspinnas	0,121
17 05 06	Süvenduspinnas	1 000,000
17 05 08	Teetammitäitematerjal	4 500,000
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	19,250
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	1,480
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	191,120
19 12 04	Plast ja kummi	0,380
20 01 01	Paber ja kartong	22,656
20 01 02	Klaas	3,920
20 01 10	Rõivad	1,435
20 01 11	Tekstiil	0,220
20 01 13*	Lahustid	0,032
20 01 19*	Pestitsiidid	0,046
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,124
20 01 23*	Klorofluorosüvesinikke sisaldavad seadmed	1,981
20 01 25	Toiduõli ja -rasv	0,430
20 01 26*	Õli ja rasv	0,050
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,556
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	7,684
20 01 33*	Patareid ja akud	0,056
20 01 38	Puit	0,140
20 01 39	Plastid	3,360
20 01 40	Metallid	22,650
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,013
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	18,940
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	900,304
20 03 07	Suurjäätmed	10,600
KOKKU:		57 719 tonni/aasta

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	4,210
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	9,180
02 01 07	Metsamajandusjäätmed (nt oksad, risu)	22,720
03 01 01	Puukoore- ja korgijäätmed	1,580
04 02 21	Töötlemata tekstiilikiudude jäätmed	2,280
04 02 22	Töödeldud tekstiilikiudude jäätmed	5,400
08 01 11*	Värvi- ja lakijäätmed	0,158
13 02 06*	Süntetilised mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,380
13 02 08*	Mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	10,267
13 08 99*	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	0,060
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	2,551
15 01 02	Plastpakendid	7,113
15 01 03	Puitpakendid	1,260
15 01 04	Metallpakendid	0,629
15 01 06	Segapakendid	24,609
15 01 07	Klaaspakendid	5,169
15 01 10*	Saastunud pakendid	1,002
15 02 02*	Absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid	0,866
16 01 03	Vanarehvid	26,060
16 01 04*	Romusõidukid	0,955
16 01 07*	Õlifiltrid	0,898
16 05 06*	Laborikemikaalid	0,446
16 05 07*	Anorgaanilised kemikaalid	0,004
16 06 01*	Pliiakud	3,359
17 01 01	Betoon	286,720
17 01 02	Tellised	0,340
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	9,420
17 02 01	Puit	144,500
17 04 05	Raud ja teras	101,130
17 05 04	Kivid ja pinnas	1 360,000
17 05 05*	Ohtlike aineid sisaldav süvenduspinnas	0,121
17 05 06	Süvenduspinnas	10,400
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	16,680
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	0,800
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	140,080
20 01 01	Paber ja kartong	18,187
20 01 02	Klaas	0,380
20 01 13*	Lahustid	0,032
20 01 14*	Happed	0,002
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,034
20 01 19*	Pestitsiidid	0,046
20 01 25	Toiduõli ja -rasv	0,430
20 01 26*	Õli ja rasv	0,050
20 01 27*	Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,556
20 01 33*	Patareid ja akud	0,053
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	1,480
20 01 38	Puit	0,060
20 01 39	Plastid	3,120
20 01 40	Metallid	0,250
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,007
20 02 01	Bioloogundatavad jäätmed	5,180
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	288,585
20 03 07	Suurjäätmed	3,700
	KOKKU:	2 524 tonni/aasta

Kodumajapidamistest kogutud jäätmed:

02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	0,518
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	0,140
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit	0,060
07 07 04*	Orgaanilised lahustid, pesuvedelikud ja emalahused	0,107
08 01 11*	Värvi- ja lakijäätmed	1,485
10 01 01	Koldetuhk, räbu ja katlatolm	0,600
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,960
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	1,982
15 01 02	Plastpakendid	0,358
15 01 04	Metallpakendid	0,027
15 01 06	Segapakendid	19,031
15 01 07	Klaaspakendid	0,536
16 01 03	Vanarehvid	2,435
16 01 07*	Õlifiltrid	0,012
16 06 01*	Pliiakud	0,102
17 01 01	Betoon	1,060
17 01 02	Tellised	5,140
17 01 03	Plaadid ja keraamikatooted	0,160
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	2,860
17 02 01	Puit	0,400
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	2,570
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid	0,680
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht	47,540
19 12 04	Plast ja kummi	0,380
20 01 01	Paber ja kartong	4,469
20 01 02	Klaas	3,540
20 01 10	Rõivad	1,435
20 01 11	Tekstiil	0,220
20 01 21*	Elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,070
20 01 23*	Klorofluorosüivesinikke sisaldavad seadmed	1,981
20 01 33*	Patareid ja akud	0,003
20 01 35*	Elektri- ja elektroonikaseadmed	6,204
20 01 38	Puit	0,080
20 01 39	Plastid	0,240
20 01 40	Metallid	0,480
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,006
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed	2,800
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	469,906
20 03 07	Suurjäätmed	6,900
	KOKKU:	588 tonni/aasta

Jäätmekava hinnang: eeltoodud andmetest selgub, et suurem osa kogutud jäätmetest on kogutud ettevõtetest. Koguseliselt olulisemad jäätmeliigid on seotud ehitus-lammutustegevusega, põllumajandustootmisega ning pinnase kaevandamisega. Statistika järgi on näha, et jäätmekoodide kasutamisel on ka kodumajapidamistest kogutud jäätmete puhul on kasutatud jäätmekoode, mis peaks näitama jäätmeteket tootmis- või ettevõtlusvaldkonna järgi. Kodumajapidamistest kogutud jäätmete puhul peaks kasutama ainult 20-ga algavaid koode, mis annaks omavalitsusele selgema ülevaate kogutud olmejäätmetest. Samuti esineb ettevõtetest kogutud jäätmete hulgas ilmselgelt kodumajapidamistes tekkinud jäätmeid. Näiteks on kõik pakendijäätmed statistika järgi liigitatud ettevõtetest kogutud jäätmete alla, kuna nende üleandjaks käitlejatele on tootjavastutusorganisatsioonid kui juriidilised isikud. Samas on suurem osa nendest pakenditest tekitatud elanike poolt. Seetõttu ei saa eeltoodud statistika alusel teha lõplikke järeldusi.

Olenemata, et korraldatud jäätmeveo teenust segaolmejäätmete osas osutab konkursi korras väljavalitud Ragn-Sells AS, tegutseb piirkonnas mitmeid teisi jäätmekäitlusettevõtteid. Oluline on siinkohal, et konkursi alusel antud ainuõigus kehtib ainult segaolmejäätmetele ning teiste jäätmete kogumisel kehtib vabaturupõhimõtted, mis annab võimaluse ka teistel käitlejatel oma teenuseid pakkuda.

Jäätmete kogumine jäätmekäitlejate järgi:

Are vald

<u>Ettevõtetelt:</u>	Ragn-Sells AS	88,806 t/a
	Kuusakoski AS	20,500 t/a
	Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	26,264 t/a
	Paikre OÜ	36,660 t/a
	Kokku:	172,230 t/a

<u>Kodumajapidamistest:</u>	Ragn-Sells Eesti AS	83,643 t/a
	Veolia Keskkonnateenused AS	1,800 t/a
	Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	2,906 t/a
	Eesti Pandipakend OÜ	2,882 t/a
	Paikre OÜ	9,234 t/a
	Kokku:	100,465 t/a

Halinga vald

<u>Ettevõtetelt:</u>	Ragn-Sells Eesti AS	353,183 t/a
	Flexoil OÜ	0,560 t/a
	Paikre OÜ	57,041 t/a
	Kuusakoski AS	33,700 t/a
	Väätsa Prügila AS	0,600 t/a
	EcoPro AS	3,300 t/a
	Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	107,028 t/a
	Eesti Pandipakend OÜ	8,793 t/a
	Kokku:	564,205 t/a

<u>Kodumajapidamistest:</u>	Ragn-Sells Eesti AS	193,521 t/a
	Veolia Keskkonnateenused AS	2,700 t/a
	Paikre OÜ	12,004 t/a
	Ekoservis Teenused OÜ	1,670 t/a
	Nelitäht OÜ	5,900 t/a
	Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	0,424 t/a
	Eesti Pandipakend OÜ	0,827 t/a
	Demontering OÜ	1,875 t/a
	Resk OÜ	0,679 t/a
	Kokku:	219,600 t/a

Sauga vald

<u>Ettevõtetelt:</u>	Ragn-Sells Eesti AS	257,952 t/a
	Flexoil OÜ	0,950 t/a
	Valev Udras OÜ	1 360,000 t/a
	KESTO OÜ	1,519 t/a
	Sekto-Pärnu OÜ	1,990 t/a
	Kuusakoski AS	124,085 t/a
	Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	4,210 t/a
	Eesti Pandipakend OÜ	10,907 t/a
	Paikre OÜ	327,036 t/a

ISS Eesti AS	22,210 t/a
EcoPro AS	2,640 t/a
Vändra MP OÜ	265,500 t/a
Hakkemar OÜ	144,500 t/a
Kokku:	2 523,499 t/a

<u>Kodumajapidamistest:</u> Ragn-Sells Eesti AS	434,288 t/a
Loomsete Jäätmete Käitlemise AS	0,518 t/a
Eesti Pandipakend OÜ	0,286 t/a
Veolia Keskkonnateenused AS	2,600 t/a
Paikre OÜ	147,142 t/a
Ekoservis Teenused OÜ	2,643 t/a
Kokku:	587,477 t/a

Jäätmekava hinnang: eeltoodud andmete alusel on isegi natuke lihtsam teha järeldusi hetke jäätmekogumise efektiivsuse osas, kuna käitlejate järgi on võimalik eraldada jäätmeliike, mis on selgelt seotud tootmistegevusega (näiteks ettevõtete poolt Loomsete Jäätmete Käitlemise AS-le ja Kuusakoski AS-le, Vändra MP OÜ-le üleantud jäätmed). Samuti ei sisaldu käitlejatele üleantud jäätmetekogused jäätmeid, mis on ettevõttesiseselt taaskasutusse suunatud (suurem osa kaevetööde ja ehitus-lammutusega seotud jäätmed). Järeldused piirkonnast kogutud jäätmete osas ning võrdlusandmed prognoositavalt tekkivate jäätmeliikidega on toodud Tabelis 1.2-1, kuhu on kantud valikuliselt jäätmeliigid ja kogused, mis on eeldatavasti seotud kodumajapidamistes tekkinud jäätmetega.

Tabel 1.2-1. Piirkonnast kogutud jäätmeliigid ühe elaniku kohta

Jäätmeliik	Are vald		Halinga vald		Sauga vald	
	1	2	1	2	1	2
Pakendijäätmed	12,918	9,15	49,289	14,88	58,732	15,72
Paberi- ja papijäätmed	2,052	1,45	9,954	3,01	27,029	7,23
Biolagunevad jäätmed	-	-	15,48	4,67	18,94	5,07
Ohtlikud jäätmed	0,483	0,34	3,143	0,95	5,709	1,53
Elektroonikajäätmed	1,09	0,77	6,504	1,96	6,024	1,61
Erinevad inertsed jäätmed	2,284	1,62	7,88	2,38	72,033	19,28
Erinevad segajäätmed	177,638	125,81	493,332	148,95	900,304	240,92
KOKKU:	196,465	139,14	585,582	176,81	1088,771	291,35

Märkus: 1 – 2008.a. kogutud jäätmed, t/a
2 – kogutud jäätmed ühe elaniku kohta, kg/a

Jäätmekava hinnang: tabelist järeldub, et ühe elaniku kohta on kogutud kõige rohkem jäätmeid Sauga vallas ning seda just inertsete ja segajäätmete osas. Rahul võib olla ohtlike jäätmete koguste ning liikidega, mis kajastab kõiki enamlevinud kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmeid. Siiski moodustavad suurema osa kogutud jäätmetest segajäätmed, mis näitab väikest liigitikogumist elanike poolt.

1.2.1 Pakendijäätmete kogumissüsteem

Vastavalt Riigi Jäätmekava meetme nr 2 „Jäätmehooldusala infrastruktuuri arendamine“ alategevusele nr 2.1.2 tuleb pakendiorganisatsioonidel, kes on tegutsemiseks saanud keskkonnaministeriumilt akrediteeringu, välja ehitada üleriigiline kogumisvõrgustik, arvestusega maapiirkondades vähemalt 1 kogumiskoht piirkonnakeskuses (käsoleva jäätmekava tähenduses Are, Pärnu-Jaagupi ja Sauga) ning 1 kogumispunkt 1000 elaniku kohta. Are, Halinga ja Sauga valdadesse loodud pakendikogumisvõrgustik koosneb 81 konteinerist, millele jaotus on toodud Tabelis 1.2.1-1.

Tabel 1.2.1-1. Avalikud pakendikogumiskonteinerid

Aadress	Pakendiliik	Konteineri maht	Tühjendaja
ARE VALD			
MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Are, Oja tänav	Segapakend	0,6 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Are, Kooli tänav 7 ja 9	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Are, Päriveri tee 11	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Are, Päriveri tee 7 ja 9	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Are, vallamaja kõrval	Paberpakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Suigu küla keskus	Paberpakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
MTÜ Pakendiringlus kogumiskonteinerid			
Are, kaupluse juures	Segapakend	5,0 m ³	Prügitont OÜ
Suigu, kaupluse juures	Segapakend	5,0 m ³	Prügitont OÜ
OÜ Tootjavastutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Lepplaane küla	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Niidu küla	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Suigu küla	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Are, Tehnika 4	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
HALINGA VALD			
Eesti Taaskasutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 16	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Pärnu-Jaagupi, jäätmejaam	Paber-papp	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Pärnu-Jaagupi, Suigu tee 2	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Pärnu-Jaagupi, Uus tn 63	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Libatse, kaupluse juures	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Vahenurme, koolimaja juures	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Vahenurme, kortermajade juures	segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
MTÜ Pakendiringlus kogumiskonteinerid			
Alexela tankla	Segapakend	5,0 m ³	Prügitont OÜ
Kooli 3, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	2,5 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse 7	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse küla	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu mnt 16, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	2,5 m ³	Ragn-Sells AS
Soo 10, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Soo 14, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Soo 8, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Uus 32, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Uus 51, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Vahenurme	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Ülase 11, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Ülase 21, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Ülase 9, Pärnu-Jaagupi	Paberpakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
OÜ Tootjavastutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Libatse, Libatse 1	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 10	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 3	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 4	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 5	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 6-7	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 7	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Libatse, Libatse 8-18	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS

Libatse, Libatse 9-9	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 16	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 31	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 34	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 39	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Soo 10	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Soo 14	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Soo 3, jäätmejaam	Segapakend	2,5 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Soo 4 ja 6	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Halinga küla	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Uus 41	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Uus 47	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Uus 51	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Ülase 15	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Ülase 17	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Ülase 21	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Ülase 9	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Kooli 3	Segapakend	3,0 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Pärnu mnt 16	Segapakend	3,0 m ³	Ragn-Sells AS
Pärnu-Jaagupi, Ülase 11	Segapakend	3,0 m ³	Ragn-Sells AS
SAUGA VALD			
Eesti Taaskasutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Urge, vabaajakeskus-raamatukogu juures	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
Tammiste, kaupluse juures	Segapakend	2,5 m ³	Veolia Keskkonnateenused AS
MTÜ Pakendiringlus kogumiskonteinerid			
Urge	Segapakend	1,5 m ³	Prügitont OÜ
Kilksama	Segapakend	3 m ³	Prügitont OÜ
Sauga grill	Segapakend	5 m ³	Prügitont OÜ
OÜ Tootjavastutusorganisatsiooni kogumiskonteinerid			
Eametsa, Eametsa 18	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Eametsa, Farmer 10	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Eametsa, Nurme 59	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Hirvela 22	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Tammiste, Kesa tee	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Metsvindi 1	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Metsvindi 3	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Peoleo 1	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Peoleo 4	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Sauga 17	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Siisikese 1	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Siisikese 2	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Siisikese 3	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Siisikese 4	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS
Sauga, Peoleo 3	Segapakend	0,6 m ³	Ragn-Sells AS

Jäätmekava hinnang: tabelist selgub, et Keskkonnaministeeriumilt akrediteeringu saanud tootjavastutusorganisatsioonid koguvad piirkonnast peamiselt **segapakendit** (metall, plast, kile, PET jne) ning on selleks paigaldanud:

- Are valda 12 konteinerit 1000 elaniku kohta 9 kogumiskohta
- Halinga valda 49 konteinerit 1000 elaniku kohta 15 kogumiskohta
- Sauga valda 20 konteinerit 1000 elaniku kohta 5 kogumiskohta

Eeltoodud andmete kohaselt vastab piirkonna pakendikogumisvõrgustik Riigi Jäätmekavaga kehtestatud nõuetele.

1.2.2 Korraldatud jäätmevedu

Jäätmeseaduse § 66, lg 1 järgi on korraldatud olmejäätmevedu kohaliku omavalitsusorgani korraldatud konkursi korras valitud ettevõtja poolt olmejäätmete kogumine ja vedu määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta. Korraldatud olmejäätmete kogumise ja veo all mõeldakse korraldatud olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist jäätmetekitaja poolt kogutud jäätmemahutitest (konteineritest) jäätmete transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Are, Halinga ja Sauga valdades viidi läbi esimene ühiselt korraldatud jäätmeveo konkurss 2006-2007. aastatel. Tegemist oli väga olulise sammuga piirkonna jäätmehoolduse arendamises ning omavahelise koostöö edendamises. Oluline on siinkohal, et vastavalt Riigikontrolli teostatud auditile ei olnud 2008. a. juulikuu seisuga 43% omavalitsustest vastavat konkursi veel korraldanud. Jäätmeveo teostamiseks sõlmiti 07.06.2007. a. ainuõigusleping parima pakkumise teinud Ragn-Sells AS ning uut alustel jäätmevedu rakendus 01.09.2007. aastal. Jäätmeveoks ainuõigust andev leping kehtib kuni 31.08.2010.a. Et korraldatud jäätmevedu toimuks katkematult, tuleb uue konkursi ettevalmistustöid alustada juba 2010.a. alguses.

Eelmise jäätmekavaga väljatöötatud korraldatud jäätmevedu seisnes järgmistes põhipunktides:

- Are, Halinga ja Sauga vald moodustasid ühise jäätmeveopiirkonna;
- jäätmeveopiirkond jagati kahte tasandisse: I tasandiks olid tiheasustusega alad ning II tasandiks hajaasustusega piirkonnad;
- kõik jäätmevaldajad loeti automaatselt jäätmeveoga liitunuks ning jäätmeveo lepingu sõlmimine oli vabatahtlik;
- jäätmekavaga oli määratud jäätmete üleandmisele nn. miinimumpakett: tiheasustusega alade kortermajades 160 kg elaniku kohta aastas, ühepereelamus 80 kg aastas ning hajaasustusega piirkonnas 45 kg elaniku kohta aastas.
- minimaalseks jäätmete üleandmise sageduseks oli määratud tiheasustusega aladel 1 kord kuus ning hajaasustusega aladel 1 kord kvartalis;
- regulaarsele jäätmeveole erandite andmine või vabastuse andmine oli määratud jäätmevaldaja avalduse alusel vallavalitsuste pädevusse;
- korraldatud jäätmeveoga haaratud jäätmeliigiks olid segaolmejäätmed (jäätmekood 20 03 01) ⁵.

Korraldatud jäätmeveo piirkond

Jäätmeveopiirkonnaks on kogu Are, Halinga ka Sauga valdade haldusterritooriumid kokku, mis koosnevad omakorda tiheasustusega piirkondades ja hajaasustusega piirkondadest:

- Are vallas moodustab tiheasustus pindalaliselt 5,3%, kus elab 46% elanikkonnast;
- Halinga vallas moodustab tiheasustus pindalaliselt 2,2%, kus elab 58% elanikkonnast;
- Sauga vallas moodustab tiheasustus pindalaliselt 21%, kus elab 97% elanikkonnast.

Korraldatud jäätmeveo teenustasu

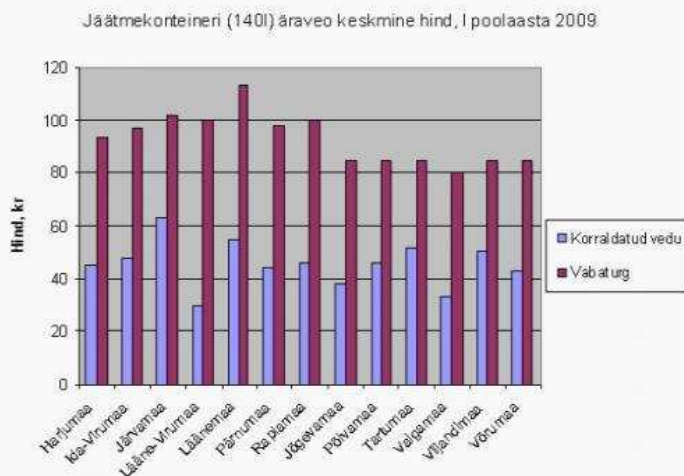
Korraldatud jäätmeveo olulisemaks aspektiks jäätmevaldajate jaoks on jäätmeveo teenustasu. Ühise konkursi korraldamise üheks eesmärgiks oli saada ühtne ning suuremat veopiirkonda pakkudes, saada vedajalt võimalikult soodne jäätmeveo teenustasu.

⁵ *Segaolmejäätmed – see on see prügi, mis jääb üle liigiti kogutud ning taaskasutusse suunatud jäätmetest. Reeglina suunatakse segaolmejäätmed prügilasse ladestamisele, põletamisele (hetkel Eestis vastavad tehased puuduvad, täpsemalt vt. peatükk 2.2) või mass järeltöötlemisele, näiteks mehhaanilis-bioloogiline töötlemine, sh kompostimine ja jäätmekütuse (RDF) tootmine.*

Tabel 1.2.2-1. Jäätmeveo teenuse hind alates 2006. aastast.

Konteiner	Piiirhind 2006	Teenusehind			2009.a. teenustasu Pärnu linnas
		2007	2008	2009	
80 l	47,20 krooni	23,60 krooni	23,60 krooni	29,05 krooni	-
140 l	63,72 krooni	28,60 krooni	28,60 krooni	34,70 krooni	99,15 krooni
240 l	79,06 krooni	36,80 krooni	36,80 krooni	43,90 krooni	118,00 krooni
340 l	89,68 krooni	47,55 krooni	47,55 krooni	55,90 krooni	142,35 krooni
600 l	119,18 krooni	71,70 krooni	71,70 krooni	83,00 krooni	161,70 krooni
800 l	143,96 krooni	88,15 krooni	88,15 krooni	101,45 krooni	196,25 krooni
1500 l	239,54 krooni	130,00 krooni	130,00 krooni	148,30 krooni	316,25 krooni
2500 l	378,78 krooni	220,70 krooni	220,70 krooni	250,00 krooni	440,85 krooni
4500 l	653,72 krooni	377,60 krooni	377,60 krooni	425,95 krooni	752,55 krooni

Graafik 1.2.2-1. Korraldatud jäätmeveo hinnad erinevates maakondades.

Graafikust selgub, et Are, Halinga ja Sauga vallas on võrreldes maakondade keskmiste hindadega võrreldes oluliselt madalam korraldatud jäätmeveo teenusehind.

Allikas: www.envir.ee

Eeltoodud andmetest selgub, et konkursile tehtud pakkumised erinevad ning on oluliselt madalamad jäätmeveo konkursi ettevalmistamisel hinnatud teenustasu piiirhinnast. Tõenäoliselt on see tingitud tihedast konkurentsist jäätmete veoturul, mida võimendab ainuõigust andva konkursi korraldamine kindlaks määratud veoturul. Viimast näitab ka samade konteinerite tühjenduse hind Pärnu linnas, kus ei ole veel vastavat konkursi korraldatud. See aga annab võimaluse küsida sealse teenuse eest kõrgemat hinda. Tähelepanuväärne on, et vabaturu tingimustes ei ole tekkinud survet teenusehindadele ning see annab võimaluse kompenseerida jäätmeveo konkurssidel tehtud madalaid pakkumisi. Tegemist on üle Eestilise tendentsiga, mida näitlikustab ka Graafikul 1.2.2-1 toodud andmed. Arvestades, et riik survestab ⁶ kõiki omavalitsusi jäätmevedu korraldama, kaob viimatikirjeldatud võimalus ning korraldatud jäätmeveo hinnatase läbiviidavatel konkurssidel hakkab tõusma.

Jäätmevaldajate register

Jäätmeseaduse § 69 kohaselt peab kohaliku omavalitsuse organ asutama oma määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestama registri pidamise korra. Jäätmevaldajate registri pidamise eesmärgiks on tekitada omavalitsusel ülevaade kõikidest piirkonna jäätmevaldajatest, nende poolt jäätmeliikidest ja kogustest ning üles ehitada tõhus andmevahetus jäätmekäitlejatega. Jäätmevaldajate üle arvestuse pidamisel kasutatakse tarkvara Skarabeus, mis on spetsiaalselt väljatöötatud omavalitsustele jäätmevaldajate registri pidamiseks. Programmi eesmärgiks on registreerida

⁶ Üheks survestamiseks on läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse riigi toetuste piiramine.

omavalitsuse territooriumil olevad jäätmevaldajad, nendega seotud jäätmetekkekohad ja -mahud ning tagada ülevaade jäätmete veost.

Jäätmevaldajate register võimaldab:

- jäätmevaldaja ja jäätmetekkekoha andmete lehitsemist ja redigeerimist;
- fikseerida jäätmetekkekohad ning jäätmeveo mahud koos vastavate jäätmevaldajate andmetega;
- jälgida vastavate jäätmetekkekohtade hetkestaatus, näidates, kas jäätmevaldaja on korraldatud jäätmeveoga liitunud, liitumata, korraldab jäätmeveo ise või on saanud vabastuse;
- määrata korraldatud jäätmevedu teostavad firmad vastavalt kehtestatud jäätmeveopiirkondadele;
- teostada päringuid ja kaardieristusi vastavalt registris fikseeritud andmetele, nagu jäätmeveo staatus, maht, kategooria jne;
- jälgida iseseisvalt jäätmevedu korraldanud jäätmevaldajate poolt esitatud aruandlust.

Andmete visualiseerimiseks ja ülevaatlikkuse tõstmiseks on programmile lisatud kaardiliides. Kaardiliides võimaldab vaadata omavalitsuse kaarte, kuvada erinevalt tähistatuna korraldatud- ja korraldamata jäätmeveoga objekte, trükkida ja kopeerida kaardipinda ning luua ja importida täiendavalt iseseisvaid infokihte. Regulaarse andmevahetuse korraldamiseks jäätmeveofirmade ja omavalitsuse vahel on välja töötatud standardiseeritud andmevahetusformaad, mille abil uuendatakse pidevalt registri andmeid.

Are vallas registreeritud 298 toimivat jäätmetekkekohta, sh 12 kortermaja, 252 eramut ning 34 ettevõtet. Hinnanguliselt on korraldatud jäätmeveoga liitunud 90% elanikkonnast. Lisaks kortermajadele on sõlmitud 9 ühiskonteineri kasutamise lepingut. Hajaasustusse jäätmete kokkukandepunkte loodud ei ole. Korraldatud jäätmeveost vabastusi on antud 2007. aastal 78 ning 2008. aastal 67. Vabastusi on antud avalduse alusel maksimaalselt üheks aastaks ning suvilaomanikele talviseks perioodiks. Vabastatud on peamiselt jäätmevaldajad, kes ei ela realselt Are vallas.

Halinga vallas on registrisse kantud 877 jäätmetekkekohta, sh 69 kortermaja, 763 eramut ning 45 asutust-ettevõtet. Regulaarselt antakse jäätmeid üle 733 jäätmetekkekohas ning nendest 681 on sõlminud jäätmeveolepingu (lepingu sõlmimine ei ole iseenesest kohustuslik). Hajaasustusse jäätmete kokkukandepunkte loodud ei ole. Jäätmeveost vabastusi on antud 2007. aastal 134 ning 2008. aastal 28 tk ning põhjuseks on peamiselt asjaolu, et alaline elukohta on väljapool Halinga valda või jäätmevaldaja on soovinud ise oma jäätmeid Paikre prügilasse viia.

Sauga vallas on jäätmevaldajate registrisse kantud 1846 jäätmetekkekohta, sh 45 kortermaja, 1760 eramut ning 41 ettevõtet. Realselt on jäätmeveoga liitunud 1497 jäätmetekkekohta, kus elab hinnanguliselt 3644 elanikku. Lepingulises suhtes jäätmevedajaga on 1449 jäätmetekkekohta, mis tähendab, et praktiliselt kõik jäätmevaldajad on pidanud lepingu sõlmimist vajalikuks. Hajaasustusse jäätmete kokkukandepunkte loodud ei ole. Jäätmeveost vabastusi on antud 2007. aastal 352 ning 2008. aastal 276 korral. Põhiliselt anti vabastus suvilaomanikele talveperioodiks, vabastus on läbiv (kõigil kolmel järjestikusel aastal kehtib). Samuti vabastati kinnistud, millele on raskendatud juurdepääs (3 aastaks). Ehitus- või renoveerimisjärgus kinnistud on vabastatud üheks aastaks.

Korraldatud jäätmeveo efektiivsus

Lisaks eelmises punktis kirjeldatud jäätmeveoga liitunute arvule näitab jäätmeveo efektiivsust realselt kogutud jäätmekogus. Jäätmeveo rakendamine uuel kujul on olnud järjepidev protsess, mida ilmestab tabelist 1.2.2-2 toodud andmete järgi pidevalt tõusev kogutud segaolmejäätmete kogus.

Tabel 1.2.2-2. 2004 – 2008 kogutud segaolmejäätmed

Omavalitsus	2004	2005	2006	2007	2008
ARE VALD	200,855	89,849	144,665	161,815	177,683
HALINGA VALD	709,180	423,336	467,543	491,433	493,332
SAUGA VALD	2914,083	432,785	582,104	800,534	900,304

Hindamaks täpsemalt korraldatud jäätmeveo efektiivsust ning vaadelda, kui palju on segaolmejäätmete hulgas erinevat liiki jäätmeid, on integreeritud Tabelisse 1.2.2-3 erinevad segaolmejäätmeid kirjeldavad andmed. Lahtrites 2 ja 4 toodud näitajate aluseks on 2008. aastal teostatud jäätmete sorteerimisuuringud Paikre prügilas.

Tabel 1.2.2-3. Tekkivad ja kogutud segaolmejäätmed

Jäätmeliik	el/aastas	Kogus, t/a	%	Kogus, t/a	Hinnang:	%
1	2	3	4	5	6	7
Plast	53,2	445	18,6	292	-153	65,7
Klaas	23,7	198	8,3	130	-68	65,8
Metall	7,4	62	2,6	41	-21	66,0
Paber ja papp	50	418	17,5	275	-143	65,8
Biojäätmed kokku, sh:	104,6	875	36,7	577	-298	65,9
Köögijäätmed	85,6	716	30,0	471	-245	65,8
<i>Aiajäätmed</i>	15	125	5,3	83	-42	66,4
<i>Muud biojäätmed</i>	3,9	33	1,4	22	-11	67,4
Puit	1,3	11	0,4	6	-1069	57,8
Ohtlikud jäätmed	0,6	5	0,2	3	-2	62,6
Elektroonika	1,6	13	0,6	9	-4	70,4
Põlevad segajäätmed	18,1	151	6,3	99	-52	65,4
Tekstiil ja rõivad	12,7	106	4,4	69	-37	65,1
Muu mittepõlev materjal	12,2	102	4,3	68	-34	66,2
Biolagunevad kokku:	159,7	1336	56,0	880	-456	65,9
Pakendijäätmed kokku:	98,4	823	34,5	542	-281	65,9
Põlev materjal kokku:	239,8	2006	84,0	1320	-686	65,8
Mittepõlev materjal kokku:	45,6	381	16,0	251	-130	65,9

Märkused:

lahtris 2 on toodud uuringute alusel prügilasse segaolmejäätmete hulgas ladestatud keskmine jäätmekogus liigi kaupa keskmiselt ühe elaniku kohta;

lahtris 3 on toodud tekkivate segaolmejäätmete liigiline prognoos piirkonna kohta;

lahtris 4 on toodud segaolmejäätmete liigilise koostise massiprotsendid;

lahtris 5 on toodud segaolmejäätmete liigiline koostis piirkonnast kogutud segaolmejäätmete koguse alusel;

lahtris 6 ja 7 on toodud hinnanguliselt „vähem kogutud“ jäätmekogused ning hinnanguline kogumisefektiivsus

Jäätmekava hinnang: tabelist selgub, et piirkonnas üldiselt on jäätmeveoga liitunud ca 65-70% elanikkonnast. Tabelist 1.2-1 toodud andmetest järeldub, et liitumine on väga hea just Sauga vallas, kus koguti 2008. a. ühe elaniku kohta ca 240 kg segaolmejäätmeid. Samas eelmise perioodi jäätmekava andmetel koguti 2003. aastal ühe elaniku kohta ca 63 kg/aastas. Samad näitajad Are vallas on 2008. aastal 126 kg/el/aastas ja 2003. aastal 51 kg/el/aastas ning Halinga vallas 2008. aastal 149 kg/el/aastas ja 2003. aastal 129 kg/el/aastas. Arvestades, et jäätmeveoga planeeriti koguda „miinimumpaketi“ ulatuses jäätmeid (tiheasustusega alade kortermajades 160 kg elaniku kohta aastas, ühepereelamus 80 kg aastas ning hajaasutusega piirkonnas 45 kg elaniku kohta aastas) ning võib järeldada, et korraldatud jäätmevedu on olnud väga edukaks meetmeks jäätmehoolduse arendamisel.

1.3 Hinnang jäätmete töötlemisele

Alates 01.01.2008.a. on vastavalt jäätmeseadusele töötlemata⁷ olmejäätmete⁸ ladestamine prügilatesse keelatud. Sellega seoses on käesoleva peatüki eesmärgiks analüüsida Are, Halinga ja Sauga valdade olemasolevaid jäätmekäitlusvõimalusi ning teha ettepanekud saavutamaks nõutavat taset.

Õiguslik regulatsioon

Jäätmeseaduse § 35 lõige 1 sätestab üldise kohustuse töödelda jäätmeid enne nende prügilasse ladestamist. Olmejäätmete suhtes sätestab jäätmeseaduse § 36 täiendavalt, et segunenud olmejäätmed tuleb enne prügilasse ladestamist sortida võimaldamaks olmejäätmete taaskasutamist võimalikult suures koguses. Jäätmeseaduse § 36 lg 2 keelab segunenud ja sortimata olmejäätmete prügilasse ladestamise. Seega tuleneb jäätmeseaduse §-st 36 kohustus sortida segunenud olmejäätmed enne nende kõrvaldamist (s.o prügilasse ladestamist).

Jäätmeseaduse § 36 lõikes 3 esitatakse sortimise mõiste. Sortimisel eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Jäätmevoost tasub (majanduslikult) välja sortida vaid neid jäätmeliike, millele on olemas vastuvõetava hinnaga taaskasutuse võimalused. Kui tekib uusi taaskasutusvõimalusi, tuleb ka varasemast enam jäätmeid jäätmevoost välja sorteerida.

Töötlemise eesmärk ja nõuded⁹

Töötlemise eesmärgiks on suurendada jäätmete taaskasutust ning vältida nende kõrvaldamist, ehk siis prügilasse ladestamist. Samas ei ole kehtestatud regulatsiooniga eeldatud, et kõik jäätmeliigid, millest olmejäätmed koosnevad, tuleb mingis ulatuses liigiti koguda. Mistahes materjali üldine väljanõppimise nõue ja selle vastav prügilasse ladestamise keeld ei täidaks üldist eesmärki eelistada ladestamisele taaskasutamist, kuivõrd materjali on võimalik küll välja sortida, kuid seda ei ole halva kvaliteedi pärast võimalik tegelikult taaskasutada (sest kui materjal on kahjustatud näiteks kokkupuutel teiste jäätmetega (sealhulgas biojäätmetega), siis ei ole seda enam võimalik taaskasutada).

NB! Nii liigiti kogutud kui ka jäätmekäitlusettevõttes sorditud taaskasutatavatel materjalidel peab olema taaskasutusvõimalus, materjalide liigiti kogumisel ja jäätmevoost välja nõppimisel kaob mõte, kui nad pärast sellist tegevust jõuavad ikka ladestusalale.

Ka ei ole määrusega kehtestatud protsendilisi määrasid, mis tuleb olmejäätmetest minimaalselt välja koguda ning millistest alates loetakse jäätmed töödelduks. Erinevatele jäätmetele kehtestatud taaskasutusmäärad (peamiselt pakendi- ja elektroonikajäätmetele) on mõeldud tootjatele, kes peavad tagama teatud koguses jäätmete kokkukogumise. Jäätmetekitajatel (elanikel) on kohustus kogumissüsteemist osa võtta ehk seda aktiivselt kasutada.

⁷ **Jäätmete töötlemine** on nende mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist. Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse.

⁸ **Olmejäätmed** on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid.

⁹ **Allikas:** Keskkonnaministri määruse "Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused" eelnõu seletuskiri. <http://www.envir.ee/1002>.

Omaavalitsuse kohustused

Jäätmeseaduse § 31 sätestab kohaliku omaavalitsuse organile kohustuse korraldada jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Kohaliku omaavalitsuse üksus on kohustatud korraldama jäätmete sortimist ja reguleerima jäätmekäitlust (jäätmeseadus § 71 lg 2 p 1 ja 2) ning seejuures kehtestama jäätmetest keskkonnale tuleneda võiva ohu vähendamise meetmeid.

Olmejäätmete sortimisel tekkekohas tuleb liigiti koguda ning segunenud olmejäätmete sortimisel jäätmekäitluskohas tuleb välja noppida vähemalt järgmised jäätmeliigid vastavalt jäätmenimistule:

- 1) **paber ja kartong (20 01 01);**
- 2) **pakendid (15 01);**
- 3) **ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga ^{**} tähistatud jäätmed);**
- 4) **biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);**
- 5) biolagundatavad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08);
- 6) probleemtoodete jäätmed, sealhulgas romusõidukid ja nende osad (16 01) vanarehvid (16 01 03) kaasa arvatud, elektroonikaromud ja nende osad (16 02), patareid ja akud (16 06);
- 7) põlevjäätmed, sealhulgas puit (20 01 38), plastid (20 01 39);
- 8) suurjäätmed (20 03 07);
- 9) metallid (20 01 40).

Kui kohaliku omaavalitsuse üksus on koostöös eelnimetatud isikutega korraldanud oma haldusterritooriumil punktides 1–4 nimetatud olmejäätmete tekkekohas sortimise ja liigiti kogumise, mis on võimaldanud oluliselt vähendada nende jäätmete osakaalu ülejäänud segaolmejäätmete koostises ning suurendada taaskasutamisele suunatavate jäätmete koguseid, loetakse tekkekohas sortimisest ja liigiti kogumisest ülejäänud jäätmed «Jäätmeseaduse» § 16 mõistes töödelduks ning neile ei rakendu «Jäätmeseaduse» § 35 lõikes 1 ja § 36 lõikes 2 kehtestatud prügilasse ladestamise keeld või ei tule neile rakendada kõrgemat jäätmete vastuvõtuhinda prügilas. Paikre prügila kodulehekülje andmetel on töödeldud (sorteeritud) segaolmejäätmete vastuvõtuhind 789 kr/tonn ning sorteerimata jäätmete vastuvõtuhind 2683 kr/tonn.

Hetke jäätmete liigiti kogumise võimalused piirkonnas on vastavalt „vajalikele” jäätmeliikidele järgmised:

- paber ja kartong (20 01 01) – paigaldatud on paber- ja papppakendi kogumiskonteinerid ning hinnanguline kogutud jäätmekogus ühe elaniku kohta on kuni 7 kg/aastas.
- pakendid (15 01) – piirkonda on paigaldatud segapakendi ja klaaspakendi kogumiskonteinerid ning ühe elaniku kohta koguti 2008. aastal ca 15 kg pakendijäätmeid aastas.
- ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga ^{**} tähistatud jäätmed) – kogutakse statsionaarselt Pärnu-Jaagupi alevi ja Are alevikus. Samuti viiakse läbi ohtlike jäätmete kogumisringe. 2008. aastal koguti ühe elaniku kohta ca 1 kg/aastas, mis vastab statistika järgi keskmiselt tekkivale jäätmekogusele.
- biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01) – hetkel avalik haljastusjäätmete kogumiskoht puudub. Keskse kogumiskohana planeeritakse rajada kompostimisväljak Pärnu-Jaagupi alevi reoveepuhasti juurde. Sauga valla elanikud saavad jäätmeid üle anda Pärnu linnas. Eramutes tekkivad haljastusjäätmed käideldakse (kompostitakse) oma krundil.

Lisaks eeltoodule on kehtestatud pikaajalisemad tingimused olmejäätmete hulgas olevatele biolagunevatele aia- ning köögi- ja sööklajajäätmete eraldikogumisele ja käitlemisele. Vastavalt Jäätmeseadusele ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla:

- **üle 45 massiprotsendi alates 16. juulist 2010. a;**

-
- üle 30 massiprotsendi alates 16. juulist 2013. a;
 - üle 20 massiprotsendi alates 16. juulist 2020. a.

Jäätmekava hinnang: hetkel võib lugeda Are, Halinga ja Sauga vallast kogutud jäätmed töödelduks. Samuti on loodud võimalused edasise liigitikogumise efektiivsuse tõstmiseks. Samas, arvestades uusi nõudeid jäätmete taaskasutamisele, tuleb leida tulevikus võimalusi **biolagunevate jäätmete** liigitikogumiseks ja taaskasutamiseks.

2 Jäätmehoolduse arendamise eesmärgid ja meetmed

2.1 Püstitatud eesmärgid ja nende täitmine

Are, Halinga ja Sauga valdade senisele jäätmehooldusele hinnangu andmisel ning uute eesmärkide püstitamisel on oluline vaadata, millised eesmärgid ning nende täitmise meetmed seati üles eelmisel jäätmekava rakendusperioodil ja kuidas suudeti neid täita.

2.1.1 Üleriigiline jäätmekava 2002

Jäätmekavaga seati üldistatult järgmised eesmärgid:

- **Puidujäätmed** – teke vähendamine ja taaskasutamise suurendamine;
- **Ehitus- ja lammutusprahht** (v.a metallijäätmed) – taaskasutamise suurendamine;
- **Olmejäätmed:**
 - ✓ stabiliseerida olmejäätmete teke aastas inimese kohta aastaiks 2005–2006;
 - ✓ suurendada olmejäätmete taaskasutamist (korduskasutamist, materjaliringlust, kompostimist), eesmärk oli taaskasutada 30-40% jäätmetest;
 - ✓ suunata jõulisemalt jäätmete sorteerimist tööstuses, teeninduses ja ettevõtluses, et vähendada prügilasse suunatavate olmejäätmete kogust;
 - ✓ laiemalt propageerida ja suunata olmejäätmete sortimist kodumajapidamistes;
 - ✓ korraldatud jäätmeveo sisseseadmine ning kindlustada olmejäätmete käitlemise teenusega kõik jäätmetekitajad, välja arvatud seal, kus vastava võrgustiku väljaarendamine ei ole majanduslikult otstarbekas.
- **Ohtlikud jäätmed:**
 - ✓ vähendada olmejäätmete ohtlikkust ning lõpule kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku rajamine;
 - ✓ võtta kontrolli alla kõik põhilised ohtlike jäätmete vood ja kindlustada nende keskkonnaohutu ning majanduslikult põhjendatud käitlus;
 - ✓ moodustada 2004. aasta alguseks kodumajapidamistes ja väiketootmises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise võrgustik (nn maakonnakonteinerid, bensiinijaamades asuvad konteinerid jm).
- **Prügilad:**
 - ✓ arendada välja jäätmekäitluskeskused ja tavajäätmeprügilate rajamine;
 - ✓ tavajäätmete prügilate sulgemine;
 - ✓ prügilate korrastamine.
- **Pakendid:**
 - ✓ vältida ja vähendada kasutatud pakendist jäätmete moodustamist;
 - ✓ soodustada pakendi või pakendimaterjali ringlust või taaskasutamist muul viisil, mis tagaks pakendijäätmete taaskasutamise Pakendiseaduses ettenähtud mahu:
- **Vanarehvid** – luua vanarehvide käitlemiseks majanduslikud ja tehnilised tingimused, kuna 2006. aasta juulist on Euroopa Liidu prügiladirektiivist 1999/31/EÜ ja meie nn prügilamäärusest lähtudes vanarehvide ladestamine prügilatesse keelatud.
- **Romusõidukid** - teha olemasoleva olukorra analüüs ja sellest lähtuvalt kavandada meetmed romusõidukite direktiivi rakendamiseks.
- **Elektroonikaromud** – luua elektri- ja elektroonikajäätmete kogumisvõrgustik ning rakendada tootjavastutus põhimõtet käitlussüsteemi rahastamisel.
- **Tervishoiul tekkivad jäätmed** – spetsiifiliste haiglajäätmete prügilatesse ladestamine lõpetamine, rajada selleks haiglajäätmete põletustehas või alternatiivse variandina paigaldada piirkonnahaiglate juurde autoklaavid ja käivitada kogumissüsteem.

- **Reoveesete** - võtta kasutusele põllumajanduses, rekultiveerimisel või haljastustöödel vähemalt 50% reoveesetest.

Hinnang eelmise perioodi eesmärkide täitmisele¹⁰:

Puidujäätmed - eesmärk osaliselt täidetud, seda puidujätmete taaskasutamise osas – prügilasse ladestatakse suhteliselt vähe puidujätmeid. Samas on puidujätmete kogus suurenenud, seda nii tööstuses (puidu töötlemine, mööblitööstus jm) tekkivate jätmete kui ka ehitus-lammutusprahis sisalduvate puidujätmete arvel.

Olmejäätmed

- stabiliseerida olmejätmete teke aastas inimese kohta aastaiks 2005–2006 – seoses majanduse kasvuga ei ole õnnestunud olmejätmete teket stabiliseerida, seda eriti pakendijätmete teke suurenemise arvelt;
- suurendada olmejätmete taaskasutamist (korduskasutamist, materjaliringlust, kompostimist); eesmärk on taaskasutada 30–40% jäätmetest - 2005. a oli olmejätmete taaskasutamise (koos ekspordiga) osatähtsus 29%, seega eesmärk on peaaegu täidetud; tegelikult on taaskasutamine väiksem, sest on arvestatud ka vaheladustatud (sorditud) kogustega (taaskasutustoiming kood R13), need ei pruugi üldse tegelikku taaskasutamist leida;
- suunata jõulisemalt jätmete sorteerimist tööstuses, teeninduses ja ettevõtluses, et vähendada prügilasse suunatavate olmejätmete kogust – on märgata tendentsi, et jätmete ladestamine prügilasse on vähenenud;
- laiemalt propageerida ja suunata olmejätmete sortimist kodumajapidamistes - edu on saavutatud joogipakendi eraldi kogumises, kuid biolagunevate jätmete osas on propaganda tulemused tagasihoidlikud;
- korraldatud jäätmeveo sisseseadmine; – eesmärki pole täielikult saavutatud; 2007. a oli Eestis 29 jäätmejaama, peaks olema 80-120; samuti jätkub korraldatud jäätmeveo sisseseadmine - 2006. aastal oli 1/3 seda teinud omavalitsustest;
- vähendada olmejätmete ohtlikkust; 2003. aastal viia lõpule kodumajapidamises tekkivate ohtlike jätmete kogumisvõrgustiku rajamine - eesmärk osaliselt täidetud, kohati on ohtlike jätmete kogumisvõrgustik hästi välja arendatud;
- biolagunevate jätmete ladestamise vähendamine - eesmärk on täitmata, tõenäoliselt on biolagunevate jätmete osakaal ladestatavates olmejätmetes tõusnud, kui eelnevalt on sorditud välja põhiliselt mitte-biolagunevad jätmed;
- arendada välja jäätmekäitluskeskused ja tavajätmeprügilate rajamine – eesmärk on osaliselt täidetud, protsess jätkub; rajatud on Tallinna, Uikala, Väätsa, Torma ja Paikuse prügilad ning osaliselt toimub nende laiendamine (II järgud); prügilad ei ole pelgalt jätmete ladestuskohad vaid ka jätmete töötluskohad; Loode-Eesti ja Kagu- Eesti keskused (koos prügilatega) jäid rajamata.
- tavajätmete prügilate sulgemine - prügilate sulgemine ja korrastamine on toimunud suhteliselt hästi. Kui 2001. aastal oli kasutusel 125 tavajätmete prügilat, siis 2006. aastal oli töötavaid tavajätmete prügilaid 20; prügilate korrastamine (katmine jm) ei ole alati hästi õnnestunud, seejuures puudub ka piisav järelhooldus. Mitmed suletud prügilad on lahti kaevatud ja uuesti kasutusele võetud. Sageli unustatakse, et tegemist on jätkuvalt jäätmevõrgu maaga. Tihtipeale pole neid planeeringutel eraldi välja toodud.

Ohtlike jätmete käitlemise arendamise ja korrastamise eesmärgid on täidetud. On rajatud Vaivara, Tallinna ja Tartu ohtlike jätmete kogumiskeskused. Pärnu keskus jäi ehitamata. Kodumajapidamistes

¹⁰ Hinnangu on andnud Riigi jäätmekava 2008-2013 eelnõu koostajana AS Maves.

ja väiketootmises tekkivate ohtlike jäätmete kogumisvõrgustik on kohati ebapiisav, kuid seoses jäätmejaamade rajamisega see võrgustik tiheneb.

Pakendi ja pakendijäätmed. Pakendi ja pakendijäätmete kogumine on olnud suhteliselt edukas. Töötab 4 pakendi kogumise organisatsiooni, need on Eesti Taaskasutusorganisatsioon, Eesti Pakendiringlus, Tootjavastutusorganisatsioon OÜ ning OÜ Eesti Pandipakend, kellele pakendiettevõtjad saavad üle anda oma turule lastud kauba pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise kohustused. Samas on vajadus kogumissüsteemi täiustada, pakendijäätmete kogumispunkte on kohati vähe.

Probleemtoodete jäätmed

- Vanarehvid - suuremahuline taaskasutamine olemasolevates ettevõtetes (Kunda Nordic Tsement, Eesti Elektriijaam) ei õnnestunud. Rehvidele rakendub taaskasutuskohustus ja tootjavastutuse põhimõtte rakendamine - tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Olulise panuse vanarehvide kogumise ja taaskasutamise edendamisse on andnud MTÜ Eesti Rehviliit. 2007. aasta alguses võeti vanarehve vastu 40 punktis (jäätmejaamad, prügilad jm). Tootjavastutus rakendub ettevõtjatele, nii valmistajatele, importijatele, kui ka hulgi- ja jaemüüjatele, kes peavad vastutama tootes sisalduvate ainete, koostisosade ja toote kui terviku eest alates toote valmistamisest kuni toote muutumiseni jäätmeteks.
- Romusõidukid - vastav uuring ja olemasoleva olukorra analüüs on läbi viidud. On loodud MTÜ Eesti Lammutuskodade Liit (MTÜ ELV), moodustati 2002. a aprillis. Möödunud perioodil alustati romusõidukite käitluskohtade võrgustiku väljaarendamisega. 2007. aasta alguses oli 31 litsentseeritud ettevõtet, kes tegelevad romusõidukite käitlusega. Mitmel litsentseeritud ettevõttel on mitu käitluskohta. Lisaks tegeleb romusõidukitega veel hulgaliselt litsentseerimata ettevõtteid.
- Elektroonikaromud - eesmärk on täidetud, sest on teostatud vastavad uuringud ja analüüs. Tegutsevad tootjavastutusorganisatsioonid nagu MTÜ Eesti Elektroonikaromu ja MTÜ EES-Ringlus.

Reoveesete - hinnanguliselt on eesmärk täidetud, kuigi andmed reoveesete kasutamise kohta on vastukäivad. KKM Info- ja Tehnokeskuse ülevaadete põhjal taaskasutati olmereovee puhastamisel tekkivast settest 79%, teistel andmetel taaskasutati 37%.

2.1.2 Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmekava 2004 - 2009

Eesmärk	Täitmine
Korraldatud jäätmeveo konkursi väljakuulutamise 01.04.2005.a.	Jäätmeveokonkurss kuulutati välja 01.02.2007.a.
Korraldatud jäätmeveo rakendamise hiljemalt 01.08.2005.a.	Korraldatud jäätmevedu rakendati 01.09.2007.a.
Liita korraldatud jäätmeveoga 90% jäätmetekitajatest 31.12.2005.a.	2008.a. andmete alusel võib järeldada, et jäätmeveoga on liidetud ca 90% jäätmevaldajatest.
Koguda 75% hinnanguliselt tekkivatest segaolmejäätmetest 31.12.2006.a.	2008.a. jäätmetestatistika järgi kogutakse hinnanguliselt tekkivatest jäätmetest ca 65-70%.
Elanikkonnas jäätmehooldusalase teavitustöö teostamine	Jäätmehooldusalast informatsiooni antakse läbi valla kodulehtede, avaldatud on artikleid vallalehtedes ning korraldatud on infopäevi just korraldatud jäätmeveo osas.
Keskkonna ja jäätmehooldusalaste	Järjepidevat tööd tehakse koolis ja lasteaias.

projektide läbiviimine kooliõpilastele	
Ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine Are ja Sauga valda	Spetsiaalseid kogumiskonteinereid ei ole soetatud. Are alevikus on olemas ruumid kuhu paigutatakse ohtlikud jäätmed kuni nende üleandmiseni.
Ohtlike jäätmete kogumisringide teostamine vähemalt 1 kord aastas	Halinga ja Sauga valdades on läbi viidud ülevallalisi kogumisringe. Are vallas võimaldatakse kevadeti ohtlike jäätmeid üle anda ka Suigu külas.
Ettevõtetes tekkinud ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu sõlmimise kohustuse määratlemine	Tingimus määratletud jäätmehoolduseeskirjas, kuid selle täitmist ei ole järjepidevalt kontrollitud.
Integreerida asutuste ja ettevõtete ohtlike jäätmete kogumine üldise ohtlike jäätmete kogumissüsteemiga	Ei ole rakendatud.
Kontroll meditsiinijäätmete käitlemise üle	Teostatakse kontrolli.
Rajada jäätmejaam Halinga valda Pärnu-Jaagupisse	Jäätmejaama detailplaneering ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi 2007. aastal. KIK toetas 26.02.2008.a. Halinga valla projekti „Pärnu-Jaagupi jäätmejaama ja komposteerimisväljaku rajamine I etapp“ 4 336 913 krooniga. Jäätmejaam avati augustis 2009. aastal.
Rajada biolagunevate jäätmete kompostimisplats Pärnu-Jaagupisse	Kompostimisplatsi detailplaneering ja KSH teostati 2007.a. Projekt on planeeritud ellu viia jäätmejaama projekti II etapina 2011 – 2015.a.
Munitsipaliseerida võimalik kompostimisplatsi asukoht Are vallas	Protsess on hetkel pooleli.
Rajada taaskasutatavate jäätmete kogumiseks jäätmekogumispunktid Are ja Sauga valda (paber, papp, plastik, metall, suuregariidilised jäätmed jne)	Spetsiaalseid kogumispunkte rajatud ei ole. Jäätmete üleandmiseks on loodud võimalused lisaks Pärnu-Jaagupile Are alevikus.
Suurendada ettevõtetes tekkinud samalaadsete jäätmete taaskasutamist (liigitikogumise integreerimine) – võimaldatakse ettevõtetel liigitikogutud jäätmeid üle anda valla kogumispunktis	Ei ole rakendatud.
Kehtestada kodumajapidamistes tekkivate orgaaniliste jäätmete eraldikogumise nõue alates 01.01.2008	Planeeritud rakendada 2015. aastal.
Siduda ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise nõue ja korraldus ehitusdokumentatsiooniga	Ei ole rakendatud.
Probleemtoodete vastuvõtmise võimaldamine Pärnu-Jaagupi jäätmejaamas ja Are ning Sauga jäätmekogumispunktis	Pärnu-Jaagupi jäätmejaamas võetakse vastu probleemtooteid, Are ja Sauga jäätmekogumispunkte ei ole rajatud.
Pärnu-Jaagupi prügilala sulgemine alates	Prügilala suleti planeeritud ajal.

01.01.2005.a	
Libatse, Vahenurme ja Pärnu-Jaagupi prügilate korrastamine 2005-2006.a	Käesolevaks ajaks on Libatse, Vahenurme ja Pärnu-Jaagupi prügilate korrastamistööd lõpetatud.
Paikuse prügila avamisel ladestatakse piirkonna jäätmed keskkonnanõuetele vastavasse Paikuse prügilasse.	Pärast Pärnu-Jaagupi ja Pärnu prügilate sulgemist ladestatakse kõik piirkonna segaolmejäätmed Paikuse vallas asuvas Paikre prügilas.
On loodud korraldatud jäätmeveo raames hajaasustusega piirkondadesse jäätmete kokkukandepunktid	Ei ole rakendatud, kuna kokkukandepunktide vastu on puudunud avalik huvi.
Omaavalitsus annab korraldatud jäätmeveo teostajale (jäätmevedajale) üle nimekirja omaavalitsuses olevatest jäätmetekitajatest	Jäätmevaldajate registri andmed piirkonna jäätmetekkekohtadest anti ainuõiguse saanud vedajale üle pärast konkursi tulemuste selgumist.
Jäätmevedaja annab kord kvartalis omaavalitsusele informatsiooni liitunud jäätmetekitajate ning kogutud jäätmekoguste kohta	Infovahetus vedajaga jäätmeveoga liitunud jäätmetekitajate osas on olnud pidev. Puuduseks tuleb pidada asjaolu, et infovahetus ei sisalda endas andmeid kogutud jäätmekoguste kohta.
Omaavalitsus loob ja peab jäätmevaldajate registrit	Kõik omaavalitsused on rakendanud jäätmevaldajate registri.

Jäätmekava hinnang: eeltoodust tulenevalt võib järeldada, et üldiselt on rakendatud kõik meetmed eesmärkide täitmiseks. Kõiki eesmärke, peamiselt jäätmete taaskasutamisega seotud numbrilisi eesmärke, ei ole suudetud veel saavutada. Selleks nähakse uuel jäätmekava rakendusperioodil ette tegevusi peamiselt rakendatud meetmete tõhustamiseks.

2.2 Jäätmehoolduse alternatiivsed arengusuunad

Jäätmehoolduse edasisel arendamisel on oluline määratleda üldine arengusuund ning omaavalitsuste roll selle täitmisel. Kuigi omaavalitsus moodustab ainult ühe osa kogu jäätmehooldusest, on tegemist ühe tähtsaima osaga kogu jäätmekäitlusahelas.

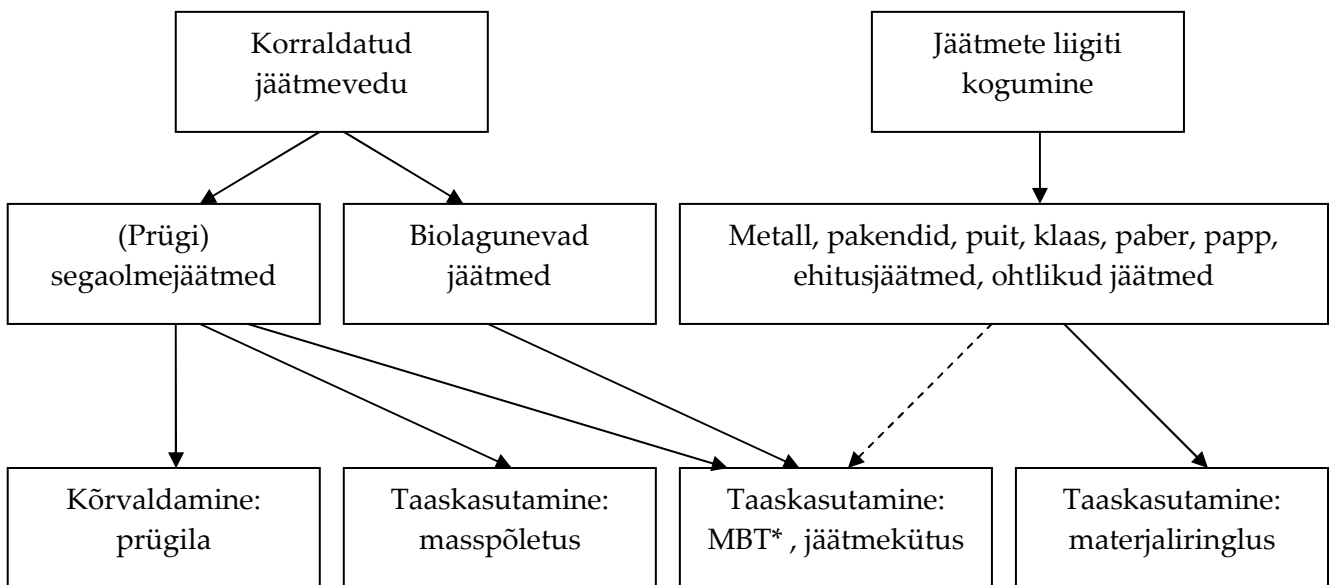
Omaavalitsuse tasandil on peamiseks kohustuseks korraldada tekkivate jäätmete kogumine ning jäätmete edasine taaskasutamine või kõrvaldamine sõltub jäätmete kogumiseefektiivsusest, liigilisest puhtusest, kogumise hinnast jne. Omaavalitsusel on võimalik suunata kogumissüsteemi üles ehitades paljuski jäätmete edasist käitlust – panustades ainult segaolmejäätmete kogumisele, tõenäoliselt suurem osa jäätmetest ladestatakse prügilatesse, samas luues mitmekülgseid võimalusi liigitikogumiseks ja tasuta kogumissüsteemile üleandmiseks, on suurem tõenäosus, et kogutud jäätmed suunatakse taaskasutusse. Väljatöötatud arengusuund ning seda täitavad meetmed (kokkuvõttes kohaliku omaavalitsuse poolt välja töötatud jäätmete kogumissüsteem) peaksid igati kaasa aitama olemasolevate ning planeeritavate käitlusvõimaluste efektiivsele kasutamisele ja rakendamisele.

Samas on toimunud viimastel aastatel oluline muudatus jäätmehoolduse planeerimises. Kui eelnevalt oli tähelepanu suunatud mitmekülgsele jäätmete liigitikogumise võimaluste leidmisele omaavalitsuse tasandil ning jäätmekäitlusettevõtted püüdsid leida nendele liikidele taaskasutusvõimalusi, siis viimase paari aasta jooksul on alustatud planeerimist käitlusest ning siis püütud kujundada kogumissüsteemi sellele vastavaks. Muutuste põhjuseks on asjaolu, et jäätmehooldus ei ole enam „probleemist vabanemine“, vaid jäätmetest on saanud märkimisväärse tähendusega väärtus. Jäätmekäitlus on saanud omale uue eesmärgi – asendada energiatootmisel fossiilseid kütuseid ning selle eesmärgi täitmiseks on ettenähtud suuri investeeringuid. Seetõttu peaks edaspidine jäätmehooldus omaavalitsuse tasandil kaasa aitama nende eesmärkide täitmisele.

Eeltoodust tulenevalt võib välja tuua neli olulist jäätmekäitluse võimalust, mis mõjutavad paljuski jäätmete kogumissüsteemide planeerimist ning nende toimimise efektiivsust:

1. Masspõletusele orienteeritud jäätmehooldus – tähendab suuremat rõhku segaolmejäätmete kogumisele ning mõjutab negatiivselt jäätmete liigitikogumist;
2. MBT ja jäätmekütusele orienteeritud jäätmehooldus – põhirõhk on segaolmejäätmete kogumisel, kuid erinevalt masspõletusest suunatakse osaliselt jäätmed materjaliringlusesse.
3. Taaskasutusele, sh materjali ringlusele orienteeritud jäätmehooldus – põhirõhk on jäätmete liigitikogumisel ning mitmekesise kogumisvõrgustiku rakendamisel;
4. Prügilale orienteeritud jäätmehooldus – nagu jäätmete masspõletamise puhulgi, on jäätmehooldus keskendunud segaolmejäätmete kogumisele. Erinevus seisneb ainult lõppkäitluse toimingus.

Joonis 2.2-1. Jäätmete kogumissüsteemid ning nende vastavad käitlusvõimalused

* MBT – jäätmete mehaanilis-bioloogiline töötlemine. Seisneb peamiselt segaolmejäätmetest komposti ja jäätmekütuse (DRF) tootmisel.

Arvestades eeltoodut, tuleb tõdeda, et kogumissüsteemi arengusuunad on eelkõige sõltuvuses nende hilisemast käitlemisest. Samas on omavalitsuse tasandil raske mõjutada käitlusvõimaluste otsust arendamist. Kuna tegemist on suurte investeeringutega, on nende rakendamine seotud pigem finantsmajanduslike oludega. Saamaks aimdust, milliste jäätmekäitluskohade ja -tehnoloogiate vahel on omavalitsustel jäätmete käitluskoha kindlaks määramisel (korraldatud jäätmeveo raames) valida, tuleb vaadelda Joonist 2.2-1 alt poolt üles. Mõned võimalikud ettevõtted, kes esindavad neid jäätmekäitlusuundi on:

- Jäätmete kõrvaldamiskohad (ladestamine prügilasse): Paikre prügilale;
- Jäätmete otsepõletamine: Eesti Energia AS Iru Elektriijaam (rajamisel); OÜ Tallinna Elektriijaam Vao Elektriijaam (jäätmete põletusosa on rajamisel);
- Jäätmete mehaanilis-bioloogiline töötlemine, sh RDF (jäätmekütus) tootmine: Paikre prügilale, Ragn-Sells AS (vastav tootmisosa on rajamisel) ning RDF (jäätmekütuse) põletamine: AS Kunda Nordic Tsement.

Eelkirjeldatud valikute tegemisel on Are, Halinga ja Sauga valdade jaoks tähtsaim jäätmekäitlushierarhia rakendamine, just jäätmete käitlemist reguleerivas osas.

1. Jäätmete taaskasutamise laiendamine

- a. otseses ringluses (korduvkasutamine)
 - b. materjaliringluses
 - c. bioloogilistes protsessides (kompostimine)
 - d. energeetiliseks otstarbeks (põletamine)
2. Keskkonnanõuete kohane jäätmetöötlus ja ohutustamine
 3. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine (n. ladestamine)

Jäätmekäitlushierarhiat arvestades tuleks seada erinevad tehnoloogiad enda jaoks järgmisesse prioriteetsuse järjekorda: 1. jäätmete mehaanilis-bioloogiline töötlemine, sh kompostimine ja RDF-i ¹¹ tootmine; 2. RDF-i põletamine; 3. Jäätmete otsepõletamine (masspõletamine); 4. Jäätmete kõrvaldamine (ladestamine prügilasse).

Eeltoodut arvestades on parimaks lahenduseks jätkata olemasoleva kogumissüsteemi arendamisega ning märksõnadeks on: 1) korraldatud jäätmeveo efektiivsuse tõstmine ning 2) jäätmete liigitikogumise võimaluste parendamine.

Teiseks oluliseks küsimuseks on korraldatud jäätmeveo edasise arendamise alternatiivid. Korraldatud jäätmeveo peamiseks eesmärgiks on liita süsteemiga võimalikult palju jäätmetekitajaid ning tagada maksimaalselt suurel hulgal jäätmete üleandmine kogumissüsteemile. Arvestades, et korraldatud jäätmeveo näol on tegemist avaliku teenusega, mida korraldajana pakuvad omavalitsused oma haldusterritooriumil elavatele elanikele ja tegutsevatele ettevõtetele, on oluline tagada teenuse kvaliteet. Korraldatud jäätmeveo kvaliteeti iseloomustavad mitmed näitajad: mugavus, paindlikkus, meeldiv kliendisuhe, õiglane hind ¹² jne.

Kui jäätmeveo teenustasu on suudetud konkursi käigus hoida madalana, siis probleemidest võib kindlasti nimetada olukorda, kus tuleb tasuda mittetäis konteineri tühjendamise eest täishinda. Samuti on korraldatud jäätmeveo graafik jäik, mis võrreldes varasema tellimuspõhise teenusega tundub ebamugav. Oluline on nende probleemide puhul asjaolu, et nendest ebamugavustest tingituna suudetaksegi hoida korraldatud jäätmeveo hinda madalal. Üldistatult, pooltühjad konteinerid katavad ära lisakulud, mis tulenevad liiga täis konteinerite tühjendamisest ning tänu jäigale graafikule suudetakse kontrolli all hoida transpordikulusid.

Alternatiiviks on korraldatud jäätmeveo teenuse tasustamise üleviimine kaalupõhisusele. Oluliseks küsimuseks on siinkohal teenuse hinna võimalik muutus. Prognoositavalt muutuks teenuse hind kallimaks, kuna raske on teha arvestust teenuse hinna kohta pakkumist tehes. Kuna jäätmete erikaal võib kõikuda väga suurel määral, muutuks teenuse hinna kujundamine „loteriiks“. Hetkel on hinnakujunduse algandmed paigas: klientide arv, konteinerite suurus, jäätmeveoringi pikkus jne. Kaalupõhise teenuse kujundamisel muutuks konteineri suurus/kaal X-ks ning seega ei ole võimalik prognoosida tulusid. Samuti on olulised tehtavad investeeringud kaalumiseks ning kaalu igakordseks fikseerimiseks. Tõenäoliselt oleks sellisel juhul vajalik rakendada süsteemi, kus vedaja suudaks igale kliendile tõestada kaalumise tulemust. Kuna teenuse hind on iga kord erinev ja sõltub konteineri reaalsest kaalust, on vaja tagada kaalumise usaldusväärsus. Vastasel juhul oleks süsteem manipuleeritav ja raskesti kontrollitav. Senikaua kui kaalupõhine kogumissüsteem ei ole muutnud

¹¹ Jäätmekütus (Refuse Derived Fuel, RDF) on mitteohtlikke olmejäätmete põlev osa, mis kasutades erinevaid tehnoloogilisi (peamiselt mehaanilisi) protsesse kasutades eraldatakse olmejäätmetest mittepõlevad fraktsioonid ning bioloogiliselt lagundavad jäätmehäkked.

¹² Õiglane hind erineb seni kasutatud taskukohasest hinnast selle poolest, et õiglane hind sisaldab ühelt poolt kõiki jäätmehooldusega seotud kulusid ning teiselt poolt vastab tarbitud teenuse mahule.

valdavaks ning jäätmevedajad ei ole teinud vastavaid investeeringuid, tuleks jätkata mahupõhise süsteemiga, kuid pöörates rohkem tähelepanu konteineri suuruse valikule ning tühjendussageduse reguleerimisele.

2.3 Jäätmehoolduse riiklikud eesmärgid ja meetmed aastani 2015

Riiklikud jäätmehooldusealased eesmärgid ja meetmed on sätestatud Riigi Jäätmekavas 2008 – 2013. Jäätmekavas on toodud meetmed, mis peavad tagama sel perioodil erinevate õigusaktidega kehtestatud jäätmehooldusalaste normide täitmise.

Riigi Jäätmekava põhieesmärk on:

- jäätmehoolduse korrastamine, järgides seejuures säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid.
- seose katkestamine keskkonnakoormuse ja majanduskasvu vahel. Jäätmekava kontekstis väljendab see seose katkestamist ressursikasutuse, tavajäätmete ja ohtlike jäätmete tekke ning majanduskasvu vahel - see põhimõte on EL kuuendas keskkonnaalases tegevusprogrammis (2002) ja ka Eesti Keskkonnastrateegias aastani 2030.
- põhieesmärgi saavutamine on seotud **jäätmehierarhia rakendamisega**: jäätmeteket vältida, kui see on võimatu, siis tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik taaskasutada, s.h korduskasutada, ringlusse võtta, viia prügilasse võimalikult vähe jäätmeid.

Kui eelmise jäätmekava märksõnadeks olid: keskkonnanõuetele mittevastavate prügilate sulgemine; tootjavastuse rakendamine probleemtoodetele (elektroonika, vanarehvid jne) ning korraldatud jäätmeveo rakendamine, siis uue jäätmekava märksõnaks on JÄÄTMEKÄITLUSE HIERARHIA.

Jäätmekäitluse hierarhia on jäätmete käitlusvõimaluste pingerida, mille puhul tuleb valik teha järjekorranumbrite alusel, kasutades käitluseks esimese võimalikku meetodit:

1. Jäätmetekke vältimine
2. Tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine
3. Jäätmete taaskasutamise laiendamine
 - a. otseses ringluses (korduvkasutamine)
 - b. materjaliringluses
 - c. bioloogilistes protsessides (kompostimine)
 - d. energeetiliseks otstarbeks (põletamine)
4. Keskkonnanõuete kohane jäätmetöötlus ja ohutustamine
5. Jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine (n. ladestamine)

Selle pingerea tõsine rakendamine peab aitama jäätmehoolduse taseme tõsta nii kõrgele, et täidetakse erinevate õigusaktidega sätestatud nõuded ning välditakse jäätmetest põhjustatud elukeskkonna halvenemist tulevikus. Tegemist on põhimõtteliselt keskkonnakahjude ja rahaliste kulutuste vähendamise ennetusprintsiibiga, vastupidiselt 90-ndate aastate jäätmehooldusega, kus keskenduti peamiselt jäätmetekitajatelt jäätmete kogumise ning nõukogudeaegse kahju likvideerimisega.

Jäätmekava ajaline haaratus - jäätmekava haarab ajavahemiku 2008-2013. a.

1. kavandataval perioodil peab oluliselt kasvama probleemtoodete jäätmete ja pakendijäätmete kogumine ning taaskasutamine;
2. biolagunevate jäätmete osatähtsuse vähendamine prügilatesse ladestatavates olmejäätmetes - alates 16. juulist 2010. a ei tohi see olla üle 45 massiprotsenti ja alates 16. juulist 2013. a üle 30 massiprotsenti.

Riikliku jäätmekavaga sätestatakse järgmised eesmärgid ja rakendusmeetmed nende saavutamiseks (toodud on ainult kohaliku tasandi, kui jäätmehoolduse korraldajat puudutavad osad):

1. JÄÄTMETE VÄLTIMINE JA VÄHENDAMINE NING TAASKASUTAMISE SUURENDAMINE
 - 1.1. MEEDE – Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamise suurendamine
 - 1.1.1. TEGEVUS – Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamise arengukava
 - 1.2. MEEDE – Jäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine
 - 1.2.1. TEGEVUS – Jäätmejaamade ehitamine ¹³
 - 1.2.2. TEGEVUS – Üleriigilise pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine ¹⁴
 - 1.2.3. TEGEVUS – Elektroonikaromude kogumisvõrgustiku täiendamine ¹⁵
 - 1.2.4. TEGEVUS – Romusõidukite kogumisvõrgustiku täiendamine ¹⁶
 - 1.2.5. TEGEVUS – Biolagunevate jäätmete vähendamine ladestatavates olmejäätmetes
 - 1.2.6. TEGEVUS – Üleriigilise ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine ¹⁷
2. JÄÄTMETE LADESTAMISEST JA LADESTAMISTEHNOLOOGIAST TULENEVA KESKKONAMÕJU JA –RISKI VÄHENDAMINE
 - 2.1. MEEDE – Tavajäätmete kõrvaldamisel kaasneva keskkonnamõju vähendamine ja optimaalse jäätmekestuste (koos prügilaga) võrgustiku rajamine
 - 2.1.1. TEGEVUS – Nõuetele mittevastavate tavajäätmeprügilate sulgemine
 - 2.1.2. TEGEVUS – Uute piirkondlike jäätmekäitluskeskuste rajamine
 - 2.1.3. TEGEVUS – Rajada üle-eestiline tervishoiul tekkivate jäätmete käitlusvõrgustik
 - 2.2. MEEDE – Hüljatud jäätmete ja saastunud pinnase keskkonnaohutu käitlemine
 - 2.2.1. TEGEVUS – Saastunud pinnase likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusaladel
 - 2.2.2. TEGEVUS – Vanades mahutites olevate ohtlike vedeljäätmete likvideerimine
3. KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTIMINE
 - 3.1. MEEDE – Jäätmekäitlusalaste kampaaniate läbiviimine ja juhendmaterjalide koostamine
4. JÄÄTMEHOOLDUSE EDENDAMINE
 - 4.1. MEEDE – Omavalitsuste jäätmekorraldusliku suutlikkuse tõstmine
 - 4.1.1. TEGEVUS – Omavalitsuste haaramine jäätmealasesse koostöövõrgustikku
 - 4.1.2. TEGEVUS – Korraldatud jäätmeveoga haaratud jäätmetekitajate osatähtsuse suurendamine

2.4 Are, Halinga ja Sauga valdade jäätmehooldusalased eesmärgid ning meetmed

Jäätmehoolduse korraldamisel on lähtutud üldistest keskkonnakaitselistest põhimõtetest:

- terviklikkuse põhimõte – jäätmete tekke vähendamine ja maksimaalse taaskasutust võimaldava tehnoloogia rakendamine tööstuses, põllumajanduses, energeetikas ja transpordis;
- “saastaja maksab” põhimõte – jäätmetekitaja kohustub kandma kõik kulutused jäätmete käitlemisele ning nendest põhjustatud keskkonnakahjustuste likvideerimisele;
- elutsükli põhimõte – kajastada toote omahinnas kõik keskkonnakaitselised kulutused kogu toote elutsükli jooksul (sealhulgas hilisemalt tootest tekkinud jäätmete käitlemise kulud);
- “tootja vastutuse” põhimõte – kui tooted on muutunud jäätmeteks, peab tootja korraldama nende kogumise ja käitlemise ning taaskasutamise võimalikult suures ulatuses;
- läheduse põhimõte – jäätmeid tuleb taaskasutada või kõrvaldada nende tekkekohale võimalikult

¹³ Üldiseks printsübiks, et jäätmejaam paikneb jäätmetekitajast 10...20 km kaugusel.

¹⁴ Arendada välja ühtlane pakendijäätmete kogumise võrgustik. Linnades 1 punkt iga 1000 el kohta (500 m kaugusel), maapiirkondades 1 km kaugusel.

¹⁵ Kogumisvõrgustik baseerub põhiliselt olemasolevatel ja rajatavatel jäätmejaamadel.

¹⁶ Et kogumispunkt oleks ca 50 km kaugusel.

¹⁷ Maapiirkondades koos jäätmejaamade võrgustikuga.

lähedal keskkonnanõuetele vastavas ning parimat tehnoloogiat kasutavas jäätmekäitluskohas;

- jagatud vastutuse põhimõte – jäätmehoolduses rakendatavad meetmed jagatakse osapoolte vahel selliselt, et need annavad parima tulemuse.

Lisaks eeltoodud põhimõtetele on eeldatud, et lähiaastatel piirkonna elanike arv oluliselt ei kasva. Samas aga suureneb kindlasti olmejäätmete kasv, seda tingituna elanike elatustaseme kasvust ja tarbimisharjumuste muutumisest. Jäätmete kogumissüsteemi planeerimisel on eeldatud, et elanike keskkonnateadlikkus suureneb ning korraldatud olmejäätmete kogumissüsteemiga liituvad kõik piirkonna jäätmetekitajad. Seetõttu suureneb vajadus taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete kogumissüsteemi efektiivsema korraldamise järele. Arvestades, et taaskasutatavate jäätmete liigitikogumine on peamine võimalus jäätmetekitajatel igapäevase jäätmehooldusega seotud kulutusi kokku hoida, peaks kõigil jäätmetekitajatel olema võimalikult võrdsed võimalused jäätmetest vabanemiseks. Seepärast on piirkonna jäätmehoolduse planeerimisel suuremat tähelepanu pööratud hajaasustusega piirkondade kaasamisele korraldatud jäätmekogumissüsteemiga.

Are, Halinga ja Sauga valdades rakendatakse jätkuvalt kolmetasandilist jäätmekäitlussüsteemi:

Esimene tasand – jäätmete liigitikogumine nende tekkekohal.

Teine tasand (kohaliku omavalitsuse tasand) – elanikkonnalt liigitikogutud jäätmete vastuvõtmine jäätmejaamas ning väiksemates kogumispunktides. Samuti arendatakse koos reoveesette käitlusega teiste orgaaniliste jäätmete kompostimist (eelkõige haljastusjäätmed, hiljem ka teised biolagunevad olmejäätmed).

Kolmas tasand – jäätmekäitluskoht, kus toimub jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine: Paikre prügilas, Kunda Nordic Tsement AS jne. Tõenäoliselt lisanduvad nende juurde lähiaastatel Iru Elektriijaam ja/või Väo jäätmepeletustehas.

2.4.1 Jäätmehoolduse üle kontrolli saavutamine

EESMÄRK

- Jäätmevoogude kohta tõepärase informatsiooni kogumine.
- Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajate tõhus kontrollimine.
- Saada järgmiseks korraldatud olmejäätmeveo konkursi korraldamiseks TEGELIKUD andmed jäätmevaldajate ja jäätmevoogude kohta.
- Saada ülevaade piirkonnas tegelikult tegutsevatest ettevõtetest.

MEETMED:

- Piirkonnas tegutsevatest ettevõtetest ja nende jäätmehooldusest ülevaate saamine;
- Selekteerida ettevõtetest välja jäätmearuande esitamise kohustusega ettevõtted¹⁸;
- Koostöö keskkonnaametiga ettevõtete poolse jäätmearuannete esitamise kvantiteedi tõstmisel;
- Ettevõtete jäätmekavade ja jäätmehoolduseeskirjade kohustusliku koostamise määratlemine;

KORRALDUS:

Jäätmevaldajate register

Registrisse kantavad andmed peavad andma selge ülevaate valla jäätmevaldajatest (ka jäätmeveoga mitteliitunud jäätmevaldajatest, kes esitavad aruande oma jäätmekäitluse kohta), nende kasutatavatest

¹⁸ Jäätmearuande peaks esitama kõik aruande kohuslased vastavalt Jäätmeseaduse §116 ja §117.

jäätmehahtutitest (mahutite arv, maht, tühjendamise sagedus), jäätmevedaja(te)st. Kindlasti peaks registrisse kandma ka tekkinud jäätmekogused ning reaalne konteinerite tühjendamise tihedus, mis saadakse jäätmevedajatelt.

Jäätmehooldusest parema ülevaate saamiseks peaks register omama andmeid kõikide regulaarselt piirkonnast kogutavate jäätmeliikide lõikes (segaolmejäätmed, biolagunevad jäätmed, vanapaber ja papp, suurjäätmed jt). Registrisse tuleks lisada ka avalike pakendikogumiskonteinerite andmed ning jäätmejaamast ja kogumispunktidest kogutud jäätmed. Seega peab jäätmevaldajate register kajastama nii korraldatud jäätmeveo kui jäätmete taaskasutussüsteemi läbi kogutavaid jäätmeliike ja –koguseid. Hetkel kajastab register peamiselt jäätmevaldajate andmeid ning märget nende liitumise ning jäätmehoolduse üldtingimuste kohta.

Tulenevalt eesmärgist laiendada järgmisel korraldatud jäätmeveo perioodil (alates 2015. aastast) korraldatud jäätmeveo alla minevate jäätmeliikide nimistut, tuleks selleks ajaks registrisse lisada ka biolagunevad jäätmed ning paber-papijäätmed ning määratleda nende kogumise kohustusega jäätmevaldajad.

Jäätmehoolduse aruandlus

Jäätmete tekke ja edasise käitlemise iseloomustamisel saab aluseks võtta keskkonnaministri 23. detsembri 2004. a määruse nr 138 „Jäätmearuande vorm, esitatavate andmete ulatus ja aruande esitamise kord“ (RTL, 06.01.2005, 3, 11) kohaselt keskkonnaametile kord aastas esitatavaid jäätmearuandeid.

Jäätmeseaduse järgi esitavad vähemalt üks kord aastas keskkonnaametile oma jäätmealase tegevuse aruande keskkonnaregistrisse kandmiseks järgmised isikud:

- jäätmeluba ja keskkonnakompleksluba omav isik;
- jäätmeseaduse § 74 kohaselt tegevuskohajärgses keskkonnaametis registreeritud isik (s.o. isik, kes jäätmeseaduse § 73 lõike 5 alusel on vabastatud jäätmeloa omamise kohustusest; samuti tavajäätmete vedaja, välja arvatud olmejäätmeid majandus- või kutsetegevuses vedav isik).

Keskkonnaametil on õigus nõuda peale nimetatud isikute jäätmearuannet ka jäätmetekitajalt, kelle tegutsemiseks jäätmeluba või keskkonnakompleksluba pole nõutav, kuid kelle tekitatud tavajäätmete kogus ületab 10 tonni aastas või ohtlike jäätmete kogus 100 kilogrammi aastas.

Eeltoodud regulatsiooni alusel aruandekohuslaseks määratud juriidilised isikud peavad esitama jäätmearuande keskkonnaametile iga aasta. Kuna riikliku aruandesüsteemi statistiline osa ei anna täpset ülevaadet ettevõtete põhise jäätmeliikumise kohta, tuleks täpsema ülevaate saamiseks teha vallavalitsusel jäätmekava uuendamisel koostööd keskkonnaametiga.

Kõik jäätmearuande kohuslased peavad esitama vormikohase aastaaruande, mis käsitleb eelmise kalendriaasta jäätmekäitlustegevust, keskkonnaametile hiljemalt 20. jaanuariks. Jäätmearuande vorm on toodud eelnimetatud keskkonnaministri määruse nr 138, lisa 1 ning Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse koduleheküljel www.keskkonnainfo.ee/jaatmed/.

Juriidilised isikud, kes ei ole kohustatud igaaastast jäätmearuannet esitama, peaksid pidama ettevõttesiseselt arvestust tekkivate jäätmeliikide ja –koguste üle ning esitama vallavalitsusele andmed kord aastas. Esitatud andmed peaks koosnema järgmistest osadest:

<i>Ettevõtte nimi</i>	<i>Tekkivad jäätmed</i>	<i>Jäätmekogus</i>	<i>Teistele üleantud</i>	<i>Ise käideldud</i>
.....

Ettevõtete jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirja koostamine

Jäätmeseaduse § 44, lg 4 kohaselt võib kohaliku omavalitsuse organ nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt Jäätmeseaduse § 39 nõuetele vastava jäätmekava koostamist ja omavalitsusele esitamist, kui see on vajalik omavalitsuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

Ettevõtete jäätmekava koostamise eesmärgiks on korrastada ja juhtida piirkonnas tegutsevate või tegevust alustavate ettevõtete ja asutuste tähelepanu ettevõttes tekkivate jäätmete käitlusele, leidma võimaluse jäätmetekke vähendamiseks ning kasutama tootmises keskkonnakaitseliselt parimat võimalikku tehnoloogiat.

Jäätmeseaduse § 116 kohaselt peab jäätmevaldajal olema ülevaade tema valduses olevate jäätmete liigist, hulgast ja päritolust, jäätmekäitluse seisukohalt olulistest omadustest ning jäätmetest tulenevast ohust tervisele, keskkonnale või varale. Sama seaduse kohaselt on jäätmeluba ja kompleksluba omav isik ning jäätmeloa omamise kohustusest vabastatud isik kohustatud pidama pidevat arvestust oma tegevuses tekkinud, kogutud, hoitud või vaheladustatud, veetud, töödeldud, taaskasutatud või kõrvaldatud jäätmete liigi, hulga, omaduste ja tekke kohta. Kui jäätmed antakse üle teisele jäätmekäitlejale, tuleb arvestust pidada ka jäätmete sihtkoha, kogumissageduse, veomooduste ning taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute kohta.

Piirkonnas tegutsevad ettevõtted peavad oma ettevõtte jäätmekava koostama ja esitama vastavalt kas Are, Halinga või Sauga Vallavalitsusele hiljemalt 01.01.2014.a., mil alustatakse käesoleva jäätmekava uuendamist¹⁹.

Kõik ettevõtted peavad vastu võtma oma ettevõtte jäätmehoolduseeskirja, kus on toodud ettevõttes tekkivate jäätmete liigid ja kogused, jäätmete käitlemistõimingute kirjeldus, sh. jäätmete tekke ja ohtlikkuse vähendamise meetmed.

2.4.2 Jäätmetekke vältimine ning –koguste vähendamine

EESMÄRK

- Stabiliseerida olmejäätmete ja teiste samalaadsete jäätmete teke inimese kohta aastaks 2015. aastaks.
- Korduvkasutatavate materjalide kasutamise ja jäätmete korduskasutamise suurendamine.
- Tagatisrahaga kaetud korduvkasutatava pakendikogumissüsteemi efektiivne rakendamine – esmalt hetkeolukorrast ülevaate saamine ning seejärel tagada ringlussevõtt 90% ulatuses 5 aasta jooksul.

MEETMED:

- Jäätmete kordus- ja taaskasutusse suunamine;
- Korduvkasutatavate materjalide kasutamise suurendamine, millede kasutamine on võimalik selliselt, et need ei muutu vahepeal jäätmeteks:
 - tagatisrahaga kaetud pakendikogumise rakendamine kõikides pakendimüügikohtades;
 - ettevõtetes materjalide ja kõrvaltoodete (jääkide, praakmaterjalide) korduskasutamine/ümbertöötlemine;

¹⁹ Jäätmeseaduse §44 lg 4 – kohaliku omavalitsuse organ võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt Jäätmeseaduse §39 lg 3 vastava jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

- kasutatud materjalide korduskasutamine – kasutatud pakkematerjalide (n. puidukile, pakkeliindid jne) ja ehitusmaterjalide korduskasutamine.
- Elanike üldise keskkonnateadlikkuse tõstmine, sh jäätmekäitlusala teavitustöö – elanike informeerimine:
 - meedias ja avalikes kohtades – info levitamise võimalused: ajalehes, Internetis, kauplustes, valla avalikes teabepunktides, raamatukogudes, õppeasutustes, infovoldikute jagamine elanike postkastidesse jm; järgmiste jäätmemajanduse valdkondade kohta: korraldatud jäätmevedu, jäätmehoolduseeskirjad, jäätmete üleandmiskohad, jäätmekäitlus – kompostimine, pakendi ja pakendijäätmete, ohtlike jäätmete liigiti kogumine; eelkõige tuleb anda infot muudatuste kohta jäätmemajanduses ning ergutada elanikke jäätmeid liigiti koguma;
 - teavitustöö infopäevade, jäätmekäitlus- ja heakorrakampaaniate toimumise ajal;
 - selgitus- ja kasvatustöö korraldamine lasteaedades ja koolides – vastavasisulised õppetunnid, mängud, konkursid;
 - säästvate tarbimisharjumuste propageerimine.

KORRALDUS:

Pakendijäätmete kogumine

- Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon – korraldab pakendite vastuvõttu müügipunktides või kogumispunktides (taara kokkuostupunktid), korraldab tagatisraha liikumise ning katab kaubandusettevõtete tehtud kulutused pakendite vastuvõtule (vastavalt omavahelisele kokkuleppele);
- Kaubandus e. müügipunktid – võtavad vastu tarbijalt tagastuspakendi, tagastavad tarbijale tagatisraha ning ladustavad ajutiselt tagastuspakendi. Seejärel annavad kogutud pakendikogused üle taaskasutusorganisatsioonile;
- Tarbija – tagastab müügikohta sealt ostetud või samalaadse, tagatisrahaga kaetud, pakendi ning saab tagasi kauba soetamisel makstud tagatisraha. Pakend peab olema säilinud vormiliselt algse kujul. Süsteemis osalemine on vabatahtlik;
- KOV – määrab oma jäätmehoolduseeskirjaga kindlaks müügikohad, millistes tuleb vastu võtta tagatisrahaga kaetud pakendit ning pakendiliigid, milliseid vastu võetakse. Kontrollib müügikohtade lepingute olemasolu taaskasutusorganisatsiooniga ning müügipunktide omavahelisel kohustuse jagamisel koostöölepingute olemasolu. Omavaheline delegerimine peab olema kirjalikult fikseeritud.

Elanike keskkonnateadlikkuse suurendamine

Käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide elluviimine sõltub lisaks kohaliku omavalitsuse organi pingutustest loomaks võimalusi jäätmeid keskkonnaohutult käidelda, elanike (jäätmetekitajate – jäätmevaldajate) keskkonnavalasest teadlikkusest, hoolivusest oma elukeskkonna suhtes ning soovist seda parendada.

Suurimaks takistuseks jäätmehoolduse arendamisel on müüt, et jäätmekäitlus on elanike jaoks liiga kallis teenus. Arvestades Eesti keskmist palka ja käesolevas jäätmekavas toodud segaolmejäätmete konteinerite keskmist ühekordset tühjendushinda võib väita, et otsesed kulud jäätmehooldusele moodustavad max 1% elaniku sissetulekust. Probleemiks on hoopis tõsiasi, et kulused tekkinud jäätmete käitlemisele on raske vältida – INIMENE TEKITAB ALATI JÄÄTMEID. Igapäevasest keskkonnanõuetele vastavast jäätmekäitlusest kallim on hoopis tagajärgede likvideerimine, millega on

viimased 10 aastat, läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse tegeletud. Seetõttu on vajalik ja odavam jäätmeid koheselt, pärast nende tekkimist õigesti käidelda.

Aspektid, millele tuleb elanike tähelepanu juhtida:

- Jäätmete kohene keskkonnaohutu käitlemine on odavam, kui tagajärgede likvideerimine;
- Igapäevased kulud jäätmehooldusele on oluliselt odavamad kui mistahes teised olmekulud (elekter, küte, televisioon, telefon jne);
- Igapäevaseid jäätmehoolduskulusid on võimalik vähendada, selleks tuleb:
 - jäätmeid liigiti koguda ja kasutada jäätmete liigiti äraandmise võimalusi, mis on elanike jaoks tasuta;
 - kasutada eelkõige võimalusi pakendijäätmete ja paberi-papi eraldikogumiseks, sest need moodustavad mahuliselt suurema osa (ca 60%) tekkivatest olmejäätmetest;
 - valida endale sobiva suurusega kogumiskonteiner, et mitte maksta pooliku aga suurema konteineri tühjendamise eest rohkem (hind on konteineri mahu järgi);
 - leida võimalused biolagunevate jäätmete kompostimiseks kodumajapidamistes (biolagunevad jäätmed moodustavad ca 20% olmejäätmete mahust ning ca 40% massist), kasutades näiteks kompostrit. Korrektsel kompostimisel lisatulemiks on veel kodumajapidamises kasutatav kompostmuld.

Jäätmekava hinnang: püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Praktika on näidanud, et pelgalt jäätmehoolduseeskirjade kehtestamine jäätmeseaduses ettenähtud tähtjaks ei reguleeri ega korralda jäätmehooldust iseenesest ilma teavitamise ja kontrollita.

Selgitustöö mõningad põhimõtted, probleemid ja lahendused on järgmised:

- jäätmekäitluse alane selgitustöö ja teavitamine peab olema üldise säästliku eluviisi propageerimise kontekstis ja haakuma teiste valdkondadega;
- teadvustada inimesele enda rolli jäätmete tekkes;
- jäätmekäitlussüsteemi rakendamine ei ole ühekordne kampaania, vaid vajab pidevat selgitustööd; teatud kampaaniaid ja üritusi võib korraldada perioodiliselt (näiteks ohtlike jäätmete kogumisreedid, jäätmete sorteerimise propageerimise kampaaniad);
- teavitamise ja selgitustöö õige ajastamine – selgitustöö, teabe ja abinõude rakendamise vahel ei tohiks olla suurt ajalist vahet, st kui midagi selgitatakse, siis abinõude kompleks peab sellele järgnema; näiteks kui ohtlike jäätmete suhtes antakse teavet nende iseloomu ja kogumise kohta, siis peab ohtlike jäätmete kogumispunkt olema sisuliselt valmis; samas vajavad elanikud aega rakendatud abinõudega kohanemiseks;
- teavitustöö raames on kasulik selgitada, millist kasu jäätmetega korrektsest ümberkäimisest elanikud ise saavad (liigiti kogumine majanduslikult kasulik vmt);
- info edastamine peaks toimuma mitmeid allikaid pidi – kohalik ajaleht, infobrošüürid avalikes kohtades, elanike postkastis, infopunktis, internet, televisioon, raadio jm.; samuti võib korraldada jäätmekäitlusala infopäevi näiteks korteriühistutele, ettevõtetele ja asutustele;
- elanike kaasamine teatud otsuste tegemisse aitab neil tunnetada oma osalust valla juhtimises ja tõstab nende huvitatust ning teadlikkust valla probleemidest.
- Selgitustöö kavandamisel on oluline ka arvestada erinevate sihtgruppidega. Soovitatav oleks viia läbi erinevaid kampaaniaid erinevatele sihtgruppidele, arvestades näiteks vanust (täiskasvanud, koolilapsed), asustust/elukohta (eramajad/korterelamud; hajaasustus/tihasasustus). Teabe edastamiseks on olemas erinevaid kanaleid, mis on samuti suunatud erinevatele sihtgruppidele.

Elanikkonna jäätmealase teadlikkuse tõstmiseks planeeritakse 3 erinevas vormis teavitustööd:

1. üldine süstemaatiline keskkonnakasvatus, sh kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse propaganda – jäätmekäitluse üldised põhimõtted ja nõuded, jäätmetest tekkivad keskkonnakahjustused, jäätmed kui keskkonnaprobleem, eri jäätmeliikide iseloomustus, võimalik kasu jäätmete liigiti kogumisest ja jäätmetega korrektsest ümberkäimisest. Väljund – seminarid, koolitused, õppepäevad, viktoriinid koolides jne.
2. konkreetne jäätmekäitlusinfo – jäätmete sorteerimispõhimõtted, jäätmete üleandmisvõimalused, eraldi kogutud jäätmete vastuvõtukohtad, lahtioleku ajad, jäätmete kogumiskampaaniate toimumisajad, korraldatud jäätmeveo olemus ja vajalikkus, jäätmeveo maksumus jne. Väljund – seminarid, artiklid ajalehes-koduleheküljel, voldikud jne. Suuremat tähelepanu pööratakse just täiskasvanute koolitamisele. Selles osas tehakse koostööd kodanikuühendustega, näiteks külaseltsid.
3. jäätmekäitluse tehnoloogia – jäätmete kohtsortimise ja kodus majapidamises võimalike tehnoloogiate rakendamise kohta – kompostimine, komposti kasutamine, milliseid jäätmeid võib põletada. Väljund – seminarid, artiklid, pilootprojektid jne. Koostööd tehakse jäätmekäitlusettevõtte ja kodanikuühendustega.

2.4.3 Korraldatud jäätmevedu

EESMÄRGID

- Liita korraldatud olmejäätmeveoga 31.12.2015. aastaks 100% jäätmetekitajatest, kes elavad alaliselt Are, Halinga ja Sauga valdades.
- Laiendada korraldatud jäätmevedu, alates 2015. aastast lisada segaolmejäätmetele, liigitikogutud biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed ning paberi-papi jäätmed.
- Selleks ajaks luua võimalused vastavate jäätmeliikide ja kogumiskohustusega jäätmevaldajate andmete sisestamiseks jäätmevaldajate registrisse.
- Muuta korraldatud jäätmeveo teenustasu hind läbipaistvamaks ning luua selle muutmiseks selged alused.

MEETMED:

- Järelevalve tõhustamine.
- Jäätmeveolepingute sõlmimise propageerimine või selle kohustuslikuks muutmine.
- Koostöös jäätmevedajaga biolagunevate jäätmete kogumisvõimaluste loomine alates 2015. aastast.
- Jäätmeveoalase informatsiooni jagamine.

KORRALDUS

1. Kogutavate jäätmeliikide laiendamine

Kuna uued nõuded jäätmekäitluses nõuavad biolagunevate jäätmete massiprotsendi vähendamist, liidetakse korraldatud jäätmeveoga alates 2015. aastast biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed. Kuna eramutes ja hajaasutusega piirkondades on jäätmevaldajatel võimalik neid jäätmeid kohapeal kompostida ning seetõttu oleks kulud seal biolagunevate jäätmete kogumiseks liiga suured, rakendatakse kohustust ainult tiheasutusega alade kortermajadele. Teiseks, alates 2015. aastast korraldatud jäätmeveo haaratavaks jäätmeliigiks on paberi- ja papijätmed.

2. Teenusehinna kujundamine ja muutmise

Teenusehinna muutmisel tuleks võtta aluseks ainult need komponendid, mis realselt on kallinenud. Et teenusehind oleks läbipaistev ja õiglane, tuleks teenusehind avada ning määratleda selle põhikomponendid. Teenusehinna muutmiseks tuleks luua selged matemaatilised alused, mille alusel oleks võimalik teenusehinna muutmist kaaluda.

Teenusehinna muutmiseks võiks kaaluda kahte varianti:

1. Eesti Jäätmeäitajate Liidu poolt koostatud arvutusmeetod;
2. Töötada välja enda metoodika.

I variant- EJKL poolt koostatud arvutusmeetod ²⁰:

Jäätmeveo teenustasu koosneb erinevatest komponentidest, millest tähtsaimad on tööjõukulu, kütuse kulu ja käitluskulu.

Kulu osakaal jäätmeveo teenustasus:

- Tööjõukulu – 25%
- Kütusekulu – 20%

Kuna tööjõukulu ja kütusekulu mõjutavad otseselt jäätmeveo hinda, siis nimetatud kulude kasvades muutub oluliselt ka jäätmeveo hind.

1. Kütuse hinna muutumisel arvutatakse uus konteineri tühjendushind järgmiselt:

$$X = (0,2 \times A \times C) + C$$

- X - uus konteineri tühjendushind
- A – kütuse hinna muutus
- C – kehtiv konteineri tühjendushind
- 0,2 – kütusekulu osakaal kogumiskulus

Näide 1:

Kütuse hind 01.01.2006 oli 11.80 krooni/liiter

Kütuse hind 01.01.2007 oli 14.10 krooni/liiter

Seega kütuse hind tõusis 19,5 % (A)

800 liitrise kasti tühjendus 2006.a. maksis 110.17 krooni

$$X = (0,20 \times 0,195) \times 110.17 = 4.3 \text{ krooni}$$

Hind peab tõusma 4.3 krooni. Uus hind $110.17 + 4.3 = 114.47$ krooni

Näide 2:

Kütuse hind 01.01.2006 oli 13.80 krooni/liiter

Kütuse hind 01.01.2007 oli 11.80 krooni/liiter

Seega kütuse hind langes 14,5 % (A)

800 liitrise kasti tühjendus 2006.a. maksis 110.17 krooni

$$X = (0,20 \times (-0,145)) \times 110.17 = -3.2 \text{ krooni}$$

Hind peab langema 3.2 krooni. Uus hind $110.17 - 3.2 = 106.97$ krooni

Kütuse hinna tõusu või langust saab kontrollida fikseerides diislikütuse hinna näiteks Statoili tanklates iga kuu 1. ja 15. kuupäeval.

2. Tööjõukulu muutumisel arvutatakse uus konteineri tühjendushind järgmiselt:

$$X = (0,25 \times B \times C) + C$$

- X - uus konteineri tühjendushind
- B – tööjõukulu suurenemine või vähenemine
- C – kehtiv konteineri tühjendushind
- 0,25 – tööjõukulu osakaal kogumiskulus

²⁰ Allikas: <http://www.ejkl.ee/et/?195>, dokument „Korraldatud jäätmeveo raames jäätmeveo teenustasu muutmise alusel“.

Näide 1: *palgakulu suurenes 2006.a.15%. 800 liitrise kasti tühjendus 2006.a. maksis 110.17 krooni. $X = (0,20 \times 0,15) \times 110.17 = 3.3$ krooni. Hind peab tõusma 3.3 krooni. Uus hind $110.17 + 3.3 = 113.47$ krooni. Tööjõukulu suurenemist või vähenemist saab kontrollida võrreldes Fontese Eesti palgauuringu tulemusi www.fontese.ee.*

Punktides 1 ja 2 toodud valemid arvestavad mitte ainult kulu suurenemist vaid ka vähenemist.

3. Saastetasu või käitlustasu muutmisel kujuneb uus konteineri tühjendushind järgmiselt:

$$X = (\text{saastetasu muutus} \times \text{mahukaal} \times \text{konteineri suurus}) + C$$

X – uus konteineri tühjendushind

C – kehtiv konteineri tühjendushind

Jäätmete mahukaal: suurpaneelamurajoonid $k = 0,133 \text{ t/m}^3$, puitelamurajoonid $k = 0,147 \text{ t/m}^3$, väikeelamurajoonid $k = 0,146 \text{ t/m}^3$, hajaasustus $k = 0,195 \text{ t/m}^3$.

Näide 1: $X = 92 \text{ krooni} \times 0,133 \text{ t/m}^3 \text{ (mahukaal)} \times 0,14 \text{ m}^3 \text{ (konteineri suurus)} + 23,73 \text{ krooni} = 25,44 \text{ krooni}$
Saastetasu tõusis 2006.a. võrreldes 2005.a. 92 krooni (30 kroonilt 122 kroonini).

II variant – protsentuaalne meetodika

Korraldatud jäätmeveo teenustasu koosneb kolmest põhikomponendist:

1) jäätmete kogumismaksumus	Sisaldab endas muuhulgas: 1. asulasisest transpordi maksumust; 2. konteinerite tühjendamise maksumust.	Komponendi suurendamise aluseks on olulised muutused jäätmekäitlusettevõtte kuludes, mida ei olnud võimalik konkursile hinnapakkumist tehes ette näha.
2) jäätmete veomaksumus	Sisaldab endas asulavälise transpordi, sh jäätmekäitluskohta veo maksumust.	Komponendi suurendamise aluseks on oluline kütusekulude suurenemine, mida ei olnud võimalik konkursile hinnapakkumist tehes ette näha.
3) jäätmete käitlusmaksumus ²¹	Sisaldab endas muuhulgas: 1. jäätmekäitluskoha rajamise, käitamise, sulgemise ja järelhoolduskulusid; 2. riikliku saastetasu.	Komponendi suurendamise aluseks on jäätmekäitluskoha vastuvõtuhinna suurenemine.

Hinnakomponentide muutmisel võetakse aluseks hinnamuutus ning selle komponendi protsentuaalne osa konteineri ühekordsest tühjendustasust ning saadakse uus tühjendushind.

Näiteks : segaolmejäätmete puhul võiks olla arvutuslikud komponendid:

Konteineri tüüp	Kogumise %	Veo %	Üleandmise %
80 liitrine plastkonteiner	48,0	21,5	30,5
140 liitrine plastkonteiner	34,6	27,0	38,4
240 liitrine plastkonteiner	23,5	31,6	44,9
340 liitrine plastkonteiner	17,9	33,9	48,2
600 liitrine plastkonteiner	11,0	36,8	52,3

²¹ Kuna korraldatud jäätmevedu ei sisalda endas jäätmekäitluskoha käitamist, ei peaks teenustasu piirmäärana arvestuses jäätmete käitlusmaksumust alakomponentidena käsitlema, vaid tuleks aluseks võtta jäätmete vastuvõtuhinda prügilas või käitluskohas. Eeltoodu on oluline, kuna Are, Halinga ja Sauga vallal puudub võimalus reguleerida jäätmete vastuvõtuhinda käitluskohas.

800 liitrine plastkonteiner	8,5	37,8	53,7
1500 liitrine metallkonteiner	4,7	39,4	55,9
2500 liitrine metallkonteiner	2,9	40,1	57,0
4500 liitrine metallkonteiner	1,6	40,6	57,8

Näiteks : biolagunevate jäätmete puhul võiks olla arvutuslikud komponendid:

Konteineri tüüp	Kogumise %	Veo %	Üleandmise %
80 liitrine plastkonteiner	57,1	6,6	36,3
140 liitrine plastkonteiner	43,2	8,7	48,1
240 liitrine plastkonteiner	30,8	10,6	58,6
340 liitrine plastkonteiner	23,9	11,7	64,5
600 liitrine plastkonteiner	15,1	13,0	71,9
800 liitrine plastkonteiner	11,8	13,5	74,7
1500 liitrine metallkonteiner	6,6	14,3	79,1
2500 liitrine metallkonteiner	4,1	14,7	81,2
4500 liitrine metallkonteiner	2,3	15,0	82,7

Näiteks : paberi- ja papijätmete puhul võiks olla arvutuslikud komponendid:

Konteineri tüüp	Kogumise %	Veo %	Üleandmise %
80 liitrine plastkonteiner	80,9	7,8	11,3
140 liitrine plastkonteiner	70,8	11,9	17,4
240 liitrine plastkonteiner	58,5	16,8	24,6
340 liitrine plastkonteiner	49,9	20,3	29,8
600 liitrine plastkonteiner	36,1	25,9	38,0
800 liitrine plastkonteiner	29,8	28,5	41,7
1500 liitrine metallkonteiner	18,4	33,1	48,5
2500 liitrine metallkonteiner	11,9	35,7	52,3
4500 liitrine metallkonteiner	7,0	37,7	55,3

3. Teenuse pindlikumaks muutmine

Järelevalve tõhustamise tähtsamaiks osaks on jäätmevaldajate registri arendamine. Jäätmeveoga liitunud osakaalu tõstmiseks tuleks läbi viia regulaarselt „lepingute sõlmimise päevi“, kus koostöös jäätmevedajaga jagatakse jäätmehooldusalast informatsiooni ning antakse võimalus kohapeal sõlmida veolepinguid.

Biolagunevate jäätmete liigitikogumise rakendamiseks tuleb tagada selleks piisav motivatsioon. Peamiseks motiveerimise võimaluseks tajutav hinnavahe, võrreldes segaolmejäätmete teenuse hinnaga. Eesmärgi saavutamiseks tuleb leida, koostöös jäätmevedajaga vastavad võimalused.

2.4.4 Jäätmete taaskasutamise suurendamine ning jäätmete ohtlikkuse vähendamine

Taaskasutatavate jäätmete käitlemise korraldamise eesmärgiks on vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete koguseid, suurendada erinevate materjalide kordus- ja taaskasutust. Jäätmeseaduse kohaselt

on prügilatesse keelatud töötlemata²² jäätmete ladestamine, samuti segunenud ja sortimata olmejäätmete ladestamine.

Arvestades, et käesoleval ajal puuduvad otsesed nõuded ja piirid, millest alates loetakse olmejäätmed sorteerituks, planeeritakse kogu jäätmete liigitikogumise ja taaskasutamise süsteem selliselt, et piirkonnas oleks efektiivne jäätmete kohapeale liigitikogumine ning rakendatud kõik Jäätmeseaduses toodud sorteerimise ja taaskasutusse suunamise meetmed tagamaks Jäätmeseaduse § 35 tingimused ning liigiti koguda:

- 1) **paber ja kartong (20 01 01);**
- 2) **pakendid (15 01);**
- 3) **ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga '*' tähistatud jäätmed);**
- 4) **biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01);**
- 5) biolagundatavad köögi- ja sööklajäätmed (20 01 08);
- 6) probleemtoodete jäätmed, sealhulgas romusõidukid ja nende osad (16 01) vanarehvid (16 01 03) kaasa arvatud, elektroonikaromud ja nende osad (16 02), patareid ja akud (16 06);
- 7) põlevjäätmed, sealhulgas puit (20 01 38), plastid (20 01 39);
- 8) suurjäätmed (20 03 07);
- 9) metallid (20 01 40).

Regulatsiooni kohaselt loetakse jäätmed töödelduks, kui omavalitsuse poolt on tagatud esimese nelja jäätmeliigi liigitikogumise võimalused. Eelmistes peatükkides toodu järgi võib tõdeda, et vastavad kogumisvõimalused on loodud ning kogutud jäätmeid tuleb lugeda töödelduks. Samas tuleb tagada kogumissüsteemide efektiivsuse oluline tõus lähiaastatel.

Jäätmete efektiivse taaskasutamise eelduseks on:

- jäätmete kohtsorteerimine nende tekkekohas (n. majapidamistes);
- jäätmete liigitikogumine nende tekkekohas ning kogumispunktides ja –konteinerites;
- liigitikogutud jäätmete materjalipõhine puhtus;
- kogutud jäätmete kriitiline kogus, millest alates on nende taaskasutamisse suunamine otstarbekas;
- inimeste jäätmehooldusalane teadlikkus ja hoolivus;
- omavalitsuse tasandil jäätmete liigitikogumise võimaluste olemasolu;
- liigitikogutud jäätmete reaalse taaskasutusvõimaluse, -tehnoloogia olemasolu.

EESMÄRK

- Rakendada alates 2015.a. kortermajades biolagunevate köögijäätmete liigitikogumine ning vähendada nende kogust 40%-ni tekkivatest olmejäätmetest²³;
- Aia- ja pargijäätmete kogumine nii valla avalikelt haljasaladelt, parkidest ja kalmistutelt kui ka elanikelt ja nende kompostimine piirkondlikel kompostimisplatsidel;
- Tagada pakendijäätmete kogumiseefektiivsus vähemalt 60% ulatuses müüdüd pakendi kogumassist;
- Koguda aastaks 2015 ühe elaniku kohta vähemalt 4 kg olmes tekkinud ohtlike jäätmeid aastas;

²² Jäätmete töötlemine on nende mehaaniline, termiline, keemiline või bioloogiline mõjutamine, kaasa arvatud sortimine ja pakendamine, mis muudab jäätmete omadusi eesmärgiga vähendada jäätmete kogust või ohtlikkust, hõlbustada nende käitlemist või kõrvaldamist või tõhustada nende taaskasutamist. Jäätmete töötlemiseks ei loeta nende kokkupressimist jäätmete mahu vähendamise eesmärgil, nagu vedamisel või ladestamisel prügilasse.

²³ Biolagunevate jäätmete kogumisel on oluline teada, et prügilasse ladestavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla: 1) üle 45 massiprotsendi alates 16.07.2010.a. 2) üle 30 massiprotsendi alates 16.07.2013.a. 3) üle 20 massiprotsendi alates 16.07.2020.a.

- Ehitus- ja lammutusjätmete tekke kontrolli alla saamiseks siduda ehituslubade väljastamine jäätmearuandluse kohustusega, kui ehituse käigus tekib rohkem kui 5 tonni ehitusprahti;
- Vähendada segunenud ehitus-lammutusjätmete ülendamist, kuna neid on raske taaskasutada ning suunatakse ladestamisele prügilasse;

Tabel 2.4.4-1. Kogumise sihttasemed jäätmeliikide kaupa aastaks 2015

Jäätmeliik	Eesmärk 2015	Hetkeseis ja eesmärgi täitmine		
		2008	Teke	2015
Biologunevad jäätmed	Koguda liigiti 60% tekkivatest köögijätmetest	34,4	853,0	511,8
	Koguda liigiti 40% tekkivatest aiajätmetest		365,0	146,0
	Vähendada 30% nende sisaldust segaolmejäätmetes		555,0	166,5
Paberi- ja papijätmed	Koguda liigiti 30% tekkivatest pakendijätmetest	39,0	579,0	173,7
Pakendijätmed	Koguda liigiti 60% tekkivatest pakendijätmetest	120,9	560,4	336,3
Ohtlikud jäätmed	Koguda elaniku kohta vähemalt 2 kg/aastas	9,3	30,0	16,7
Elektroonikajätmed	Koguda elaniku kohta vähemalt 4 kg/aastas	13,6	61,0	33,5

MEETMED:

- Pärnu-Jaagupi jäätmejaamast arendatakse välja keskne jäätmejaam Halinga ja Are valdade jaoks;
- Ehitatakse välja Pärnu-Jaagupi alevi ja Niidu küla kompostimisväljakud;
- Rajatakse jäätmete liigitikogumise punktid suurematesse asulatesse. Jäätmekogumispunktis võetakse vastu ohtlike jäätmeid (paigaldatakse spetsiaalne ohtlike jäätmete kogumiskonteiner), pakendijätmeid, elektroonikajätmeid, suurjäätmeid), vanarehvid jne;
- Viiakse läbi regulaarselt ohtlike jäätmete ja probleemtoodete kogumisreide, keskendudes peamiselt hajaasutusega piirkondadele;
- Elanikkonna ja ettevõtjate seas viiakse läbi ulatusliku teavitustöö jäätmete sorteerimise vajalikkusest/kasulikkusest ning jäätmete kogumismeetodite, -võimaluste ja taaskasutamise kohta; näiteks eramute elanikele/valdajatele tutvustada lähemalt kompostimise võimalusi, tehnoloogiaid;
- Taaskasutatavate jäätmete liigiti kogumine ja kogumissüsteemile peab olema oluliselt odavam kui segaolmejäätmete üleandmine, mis omakorda hoiab kokku igapäevaseid jäätmehoolduse kulusid ja motiveerib elanikke jäätmeid liigiti koguma;
- Suuremad ettevõtted peavad oma tegevusega kaasnevate taaskasutatavate jäätmete kogumiseks rakendama liigitikogumist ning paigaldama selleks kogumiskonteinerid (vastavalt ettevõtte tegevusvaldkonnale, vähemalt ohtlikud, paberi-papi, puidu, metalli ning pakendijätmete) – liigitikogumise korraldus tuleb määratleda ettevõtte jäätmekavas;
- Ehitusjätmete tekkimisel tuleb need liigiti koguda (eraldi puit, kivid, metall, klaas). Samuti tuleb eraldada ohtlikud jäätmed: 1) asbesti sisaldavad materjalid, 2) värvide, naftasaaduste jt ohtlike ainetega saastunud materjalid, 3) puidukaitsevahenditega immutatud puitmaterjalid.

3 Jäätmehoolduse rahastamine

Üks olulisemaid teemasid jäätmemajanduse valdkonnas on nn "saastaja maksab" printsiip, mis jäätmeseaduse kohaselt tähendab, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmevaldaja. Ehk teisisõnu, kõik isikud peavad enda poolt tekitatud jäätmete käitlemise eest ka maksma.

Tihti ei kata jäätmekäitluse kulutusi otseselt jäätmetekitaja, vaid need katab vald oma eelarvest. Seetõttu on tekkinud olmejäätmevaldajal illusioon, et see ongi valla kohustus ning ise ei pea sentigi jäätmete käitlemise eest maksma. Taoline suhtumine ning valla nõusolek finantseerida nimetatud kulutusi on mõjunud pärssivalt jäätmeseaduse põhieesmärgi – jäätmetekke vähendamisele ja taaskasutamise suurendamisele.

Jäätmekäitluse süsteemi ümberkorraldamine tõstab jäätmekäitluse hinda. Lähimal perioodil põhjustavad hinnatõusu järgmised faktorid:

- uute jäätmekäitluskohtade rajamine (investeeringud) ja nende jooksvad kulud, sh prügilate rajamise, kasutamise, sulgemise ja järelhoolduse kulud, keskkonnatasude tõus;
- suurenevad jäätmete transpordikulud;
- ohtlike jäätmete kogumissüsteemi rakendamise seotud kulud;
- jäätmehoolduse üldised kulud nagu planeerimine, uuringud, selgitustöö.

Jäätmekäitluse rahastamise osas võib kohaliku omavalitsuse jaoks olulised aspektid tinglikult jagada Jäätmeseadusest tulenevalt alljärgnevalt:

- **jäätmehoolduse korraldamine** – korraldatud jäätmeveo konkursi läbiviimine, sh korraldatud jäätmeveost jäätmevaldajate vabastamine. Samuti kindlustada jäätmete kogumiseks ja veoks ettenähtud transpordivahendite ligipääsu kõikidele jäätmevaldajatele ja kokkukandepunktile. See puudutab eelkõige talvetingimustes korrapärast lumetõrjet, ajutisi läbisõidupiiranguid märgadel perioodidel ning üldist teedevõrgu seisukorda.
- **jäätmehoolduse arendamine** – jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset;
- **jäätmete sortimise korraldamine** - jäätmejaamade, sorteerimis- ja ohtlike jäätmete kogumispunktide rajamine ja haldamise korraldamine;
- **jäätmekäitluskohtade rajamine** - kodumajapidamistes tekkivate taaskasutatavate jäätmete kogumiseks rajatavad jäätmejaamad ning jäätmete liigitikogumise punktid ja nende jooksvate kulude katmine;
- **ohtlike jäätmete kogumise korraldamine** - kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine (v.a tootja vastutusega jäätmed);
- **keskkonnajärelevalve teostamine**

Jäätmevaldajate kulud

Jäätmevaldajate kulude allikaks on keskkonnakaitse ja jäätmehoolduse üldpõhimõte – saastaja maksab. Saastaja maksab printsiibist lähtuvalt peab jäätmete tekitaja rahastama enda poolt tekitatud jäätmete käitlemise.

Jäätmevaldajate otsesed kulud jäätmehooldusele on seotud nende poolt tekitatud segaolmejäätmete üleandmisega korraldatud jäätmeveo kogumissüsteemile. Korraldatud jäätmeveo rakendumisel määratakse kindlaks jäätmeveo teenustasu piirmäär, mis peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud.

Korraldatud jäätmeveo teenustasu piirmäärad on toodud tabelis 1.2.1-1. Lisaks korraldatud jäätmeveo raames üleantavate segaolmejäätmete kuludele, tuleb jäätmevaldajatel kanda tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisega seotud kulud ning alates 2015.a. ka biolagunevate köögijäätmete käitlemisega seotud kulud.

Jäätmevaldaja ei pea tasuma järgmiste jäätmete üleandmise eest, kui ta kasutab omavalitsuse poolt arendatud jäätmete liigitikogumise võimalusi:

- o Pakendijäätmed (avalikes kogumiskonteinerites);
- o Paberi- ja papijäätmed (jäätmejaamas või –kogumispunktis);
- o Ohtlikud jäätmed (jäätmejaamas, -kogumispunktis või kogumisreidi käigus);
- o Probleemtoodete jäätmed, sh. elektroonika ja vanarehvid (jäätmejaamas või -kogumispunktis);
- o Suurjäätmed (jäätmejaamas või -kogumispunktis).

Omavalitsuste kulud:

- o Ohtlike jäätmete kogumine;
- o Paberi- ja papijäätmete kogumise osaline finantseerimine.
- o Jäätmetekogumise kohtade väljaehitamine (omafinantseering KIK-i projektis): jäätmejaam, kompostimisplats ning jäätmete liigitikogumise punktid;
- o Eelnimetatud jäätmekogumiskohtade haldamine.

Vastavalt Keskkonnatasude seadusele 07.12.2005, jõustunud 01.01.2006.a (RT I 2005, 67, 512) on keskkonnatasu maksmise eesmärk on vähendada erinevate saasteainete ja jäätmete keskkonda viimisega tekitatavat võimalikku kahju. Vastavalt seadusele jagunevad keskkonnatasud kaheks: 1) loodusvarade kasutusõiguse tasuks, 2) saastetasuks. Saastetasu ei maksta jäätmete viimisel keskkonda, kui viidav kogus on väiksem kui Jäätmeseadusega kehtestatud jäätmeloa kohustuslikkuse alampiir ning jäätmete keskkonda viimisel nende taaskasutamise eesmärgil Jäätmeseaduse tähenduses.

Eelnimetatud seaduse § 21 kohaselt on saastetasumäärad olmejäätmete kõrvaldamisel (n. prügilasse ladestamisel) alates 01.01.2009.a. 156,5 kr. Keskkonnatasude seaduse § 15 kohaselt makstakse saastetasu olmejäätmete keskkonda viimisel 75% ulatuses jäätmete päritolukoha kohaliku omavalitsuse eelarvesse ja 25% ulatuses riigieelarvesse. Teiste jäätmeliikide keskkonda viimisel laekub 100% saastetasust riigieelarvesse. Kohaliku omavalitsuse eelarvesse ei kanta keskkonnanõuetele mittevastavasse prügilasse ladestamisel suurendatud saastetasu osa, mis läheb kõik riigieelarvesse.

Valla eelarvesse laekuvat saastetasu kasutatakse jäätmehoolduse arendamiseks ning käesoleva jäätmekava tegevuskava täitmiseks. Omavalitsustele on laekunud saastetasu alljärgnevalt:

	<i>2007. aastal</i>	<i>2008.aastal</i>
• Are vald	14 351 kr	19 658 kr
• Halinga vald	42 070 kr	50 516 kr
• Sauga vald	45 689 kr	55 257 kr

Lisaks kasutatakse jäätmehoolduse arendamisel välisabi, koostades Keskkonnainvesteeringute Keskusele (KIK) ning EL struktuurifondidesse, Ühtekuuluvusfondi ning võimalusel koostöös ettevõtetega ka Ettevõtlike Arendamise Sihtasutusele (EAS) ja Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (PRIA).

4 Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmehoolduse keskkonnamõju avaldub iga jäätmetega seotud käitlustoimingut läbi viies. Mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, ning võib olla nii otsene kui kaudne.

- OTSENE KESKKONNAMÕJU - loodusliku keskkonna reostamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine, jäätmekäitluskohtade rajamine;
- KAUDNE KESKKONNAMÕJU - prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu.

Suurima otsese keskkonnamõju ja –kasutusega tegevuseks jäätmehoolduses on spetsiaalsete jäätmekäitluskohtade rajamine reoveesette ja biolagunevate ning taaskasutatavate liigitikogutud jäätmete käitlemiseks.

Jäätmekäitluskohtade rajamine

Käesoleva jäätmekava kohaselt planeeritakse Halinga ja Are valda jäätmete kompostimisplatsi rajamist ning suurematesse asulatesse jäätmete liigitikogumise punkte. Liigitikogumise punktid ei ole Jäätmeseaduse kohaselt jäätmekäitluskohad, kuna seal ei toimu jäätmete töötlemist, vaid väiksemates koguses kogumine. Oluline on kasutada nõuetekohast kogumistaarat ning mitte jätta jäätmeid pikaks ajaks kogumispunkti seisma. Kompostimisplatsi rajamiseks viiakse läbi keskkonnamõtjude hindamine, mille käigus selguvad täpsemad tingimused ning vastavus erinevatele keskkonnatingimustele.

Jäätmete kogumine

Jäätmekäitluse üldise negatiivse keskkonnamõju kontrollimise ja vähendamise eeltingimuseks on kõigi jäätmetekitajate haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle. Samuti on vajalik kõrvaldatavate jäätmete koguste vähendamine, mis on võimalik läbi jäätmete sorteerimise nende tekkekohal. See tagab kogutud jäätmete parema liigilise puhtuse, mis loob eeldused suunata erinevaid jäätmeid paremini kordus- ja taaskasutusse.

Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel negatiivne mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete ajutine ladustamine kodumajapidamistes suurendab oluliselt ohtu keskkonnale ja inimese tervisele. Selleks tuleb luua kohapealsed võimalused, kus elanikel on võimalik järjepidevalt oma jäätmeid üle anda. Ohtlike jäätmete kogumiseks tuleb kasutada ainult selleks ette nähtud spetsiaalset kogumistaarat. Omaette tingimused tuleb seada plahvatusohtlikele, süttivatele ja kergestisüttivatele jäätmetele, samuti nakkusttekitavatele ja muudele tervist ohustavate omadustega jäätmeliikidele.

Jäätmete vedu

Jäätmete veo keskkonnamõju on seotud jäätmete või neis sisalduva materjali võimaliku levikuga keskkonda veo ajal ja transpordivahendi keskkonnamõtjuga. Transpordi korraldamisel tuleb silmas pidada, et veovahendid kulutavad fossiilseid kütuseid ja paiskavad õhku heitgaase, sh kasvahoonegaase, mistõttu majanduslikust otstarbekusest ja ka keskkonnakaitselisest seisukohast tuleb olmejäätmete vedu korraldada kõige optimaalsemalt. Üheks oluliseks jäätmete veoga seotud keskkonnamõtjude vähendajaks on korraldatud olmejäätmeveo organiseerimine, kus jäätmeveo marsruudid on paika pandud ka logistiliselt läbimõeldult. Sel moel vähenevad jäätmeveo masinate poolt läbitavad vahemaad ning väheneb transpordist tingitud keskkonnamõju jäätmekäitluses. Jäätmete kogumine ja vedu tuleb korraldada kindla perioodilisusega, et vältida jäätmete roiskumist, ning jälgida kogumismahutite ja veokite tehnilist seisukorda, et vältida jäätmete mahavalgumist ja

laialikandumist. Samuti tuleb jäätmete veo keskkonnamõju vähendamiseks oluliselt vähendada Are, Halinga ja Sauga valdadest välja veetavate jäätmete kogust.

Jäätmete kõrvaldamine

Ladestamise korral on esmaseks keskkonnamõjuks prügilate mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele ning õhu kvaliteedile. Tavajäätmete prügilatesse ladestatakse tegelikult segajäätmeid, kus on nii olme-, tööstus- ja põllumajandusjäätmeid. Keskkonnamõju ilmneb ka sotsiaalsele keskkonnale, väljendudes lisaks mainitule veel mitmes häiringus (hais, lenduv prügi). Jäätmekavaga kavandatud jäätmetekke vähendamine, tekkekohas sortimine ja taaskasutatavate jäätmete koguse suurendamine aitavad kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele (väheneb prügilasse ladestatavate jäätmete hulk, saasteainete sisaldus nõrgvees ja mõju välisõhu kvaliteedile), samuti väheneb omakorda taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

Piirkonnas esineb ka jäätmete ebaseadusliku ladestamise probleem. Jäätmete ebaseaduslikes mahapanekukohtades tuleb tugevdada järelevalvet. Üheks eeltingimuseks, mis vähendaks negatiivset keskkonnamõju, on jäätmetekitajate maksimaalne haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle, mis on ka jäätmeseadusega kehtestatud korra üks peamisi eesmärke.

Jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara mahu hinnang

Kuna piirkonnas ei ole tegutsevat prügilat, mis vajaks sulgemist, ei nõua prügilate sulgemine ega katmine rohkem loodusvara kasutamist. Väiksemamõõtmelisema jäätmekäitlusrajatise (jäätmejaam/kogumispunkt, kompostimisväljak) rajamine ei nõua olulises mahus loodusvara kasutamist.

5 Tegevuskava eesmärkide realiseerimiseks

Tabel 5-1. Eelmise jäätmekava eesmärkide reaaliseerimise tegevuskava täitmine

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Täitmine
1.	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU		
1.1	Segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks korraldatud olmejäätmete konkursi välja kuulutamine	01.01.2005	Täidetud
1.2	Segaolmejäätmete kogumiseks konteinerivõrgustiku rajamine	Hiljemalt 01.09.2005	Täidetud
1.3	Kõikide jäätmetekitajatega lepingute sõlmimine	Hiljemalt 01.01.2006	Täidetud
2.	OHTLIKE JÄÄTMEDE KOGUMINE		
2.1	Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine Sauga valda	2005	Täitmata
2.2	Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine Are valda	2004 - 2005	Täitmata
2.3	Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaksioonide korraldamine Are, Halinga ja Sauga vallas	Iga aasta	Täidetud
3.	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMEDE KOGUMINE		
3.1	Pärnu-Jaagupi jäätmejaama projekteerimine	2005	Täidetud
3.2	Pärnu-Jaagupi jäätmejaama ehitamine	2006 - 2007	Täidetud
3.3	Libatse küla jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.4	Vahenurme küla jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.5	Are aleviku jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.6	Suigu küla jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.7	Sauga aleviku jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.8	Urge küla jäätmekogumispunkti rajamine	2005 - 2007	Täitmata
3.9	Pärnu-Jaagupi komposteerimisväljaku projekteerimine	2007	Täidetud
3.10	Pärnu-Jaagupi komposteerimisväljaku väljaehitamine	2007 - 2008	Täitmata
3.11	Orgaaniliste jäätmete kogumiskonteinerite võrgustiku paigaldamine kortermajade juurde	2008 - 2009	Täitmata
3.12	Pakendijäätmete kogumiskonteinerite võrgustiku väljaehitamine	2005 - 2006	Täidetud
3.13	Tagatisrahaga kaetud pakendikogumissüsteemi rakendamine	2005	Täidetud
3.14	Vanapaberi kogumiskonteinerite paigaldamine I tasandi olmejäätmeeveo piirkonna kortermajade juurde	2005 - 2006	Täitmata ²⁴
3.15	Suuregabariidiliste jäätmete kogumisringide korraldamine	Iga aasta	Täitmata
3.16	Patareide kogumiskastide paigaldamine	2005	Täidetud

²⁴ Alates 01.07.2008.a tuleks vastavalt jäätmehoolduseeskirjale kõigil elamumaa sihtotstarbega kinnistutel (kaugküttega ridaelamutes, korterelamutes jne), kus kinnistul on vähemalt 10 korterit, eraldi koguda paberit ja pappi.

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Täitmine
	Akude kogumiskastide paigaldamine	2005	Täitmata
	Elektri- ja elektroonikaseadmete ning vanarehvide kogumine	2005	Täidetud
4.	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE ja KOV JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS		
4.1	Keskkonnasõbraliku ettevõtte konkursi rakendamine	2006- 2009	Täitmata
4.2	Infovoldikute koostamine ja levitamine ning vallalehtedes jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine	2005 – 2009	Täidetud
4.3	Õpilastele ja täiskasvanutele jäätmehooldusalaste loengute pidamine	2005 - 2009	Täidetud
4.4	Osalise koormusega Are, Halinga ja Sauga valdade ühise jäätmehooldusspetsialisti palkamine	2005	Täitmata
4.5	Jäätmevaldajate registri sisseseadmine	Hiljemalt 01.07.2005	Täidetud
5.	PRÜGILATE JA EBASEADUSLIKE JÄÄTMELADESTUSPAIKADE SULGEMINE NING JÄRELHOOLDUS		
5.1	Pärnu-Jaagupi prügila sulgemine ja korrastamine	2005 - 2007	Täidetud
5.2	Libatse prügila korrastamine	2005 - 2007	Täidetud
5.3	Vahenurme prügila korrastamine	2005 - 2007	Täidetud
5.4	Halinga valla ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine	2005 - 2006	Täidetud
5.5	Are valla ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine	2005 - 2006	Täidetud
5.6	Pärnu-Jaagupi, Libatse ja Vahenurme prügilate järelhooldus	2005 - 2009	Täidetud
6.	ETTEVÕTETE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS		
6.1	Ettevõtete jäätmekavade koostamine	2005	Täitmata
6.2	Ettevõtetes taaskasutatavate jäätmete lahuskogumise rakendamine	2005 - 2009	Täidetud
6.3	Jäätmekäitlusnõuete sidumine ehitus- ja tegevuslubadega	2005	Täitmata
6.4	Nõuetekohase meditsiiniastutuste jäätmete kogumiskoha väljaehitamine Pärnu-Jaagupi perearstikeskuses	2005	Täidetud

Tabel 5-2. Jäätmekava perioodi 2010-2015 eesmärkide realiseerimise tegevuskava

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Maksumus	Teostaja/ rahastaja
1.	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEO KORRALDAMINE			
1.1	Korraldatud jäätmeveo tingimuste muutmine	2010 I kv	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalikogud
1.2	Konkursi läbiviimise komisjoni moodustamine	2010 I kv	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
1.3	Konkursi PKD koostamine, kooskõlastamine ²⁵ ja kinnitamine	2010 II kv	-	KOJV komisjon ja vallavalitsused
1.4	Segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks korraldatud olmejäätmete konkursi välja läbiviimine	2010 II-III kv	-	KOJV komisjon
1.5	Konkursi tulemuste kinnitamine ja jäätmevedajale ainuõiguse andmine	2010 III-IV kv	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
1.6	Jäätmehoolduseeskirja muutmine, kooskõlastamine ²⁴ ja vastuvõtmine	2010 II-III kv	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalikogud
1.7	Korraldatud jäätmeveo teostamiseks konteinerivõrgustiku rajamine	2010 III-IV kv	-	KOJV ainuõiguse saaja ²⁶
1.8	Korraldatud jäätmeveost elanikkonna teavitamine (<i>n. vallalehtedes</i>) ning selleteemaliste infopäevade läbiviimine	2010 III-IV kv	-	KOJV ainuõiguse saaja, Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
1.9	Jäätmetekitajatega lepingute sõlmimine	2010 III-IV kv	-	KOJV ainuõiguse saaja, Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
1.10	Iga-aastase jäätmevoogude aruande koostamine (<i>kokkuvõtte korraldatud jäätmeveost, sh andmed liitunud ja vabastatute kohta, kogutud jäätmekogused jne</i>).	1 kord aastas	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
1.11	Jäätmevaldajate registri uuendamine ja arendamine (<i>andmevahetuse arendamine peaks võimaldama saada ülevaadet kogutud jäätmekogustest</i>)	Pidev	-	KOJV ainuõiguse saaja, Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
2.	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE			
2.1	Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine Sauga valda	2010 – 2012	35 000 kr	Sauga Vallavalitsus, KIK
2.2	Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine Are valda	2010 – 2012	35 000 kr	Are Vallavalitsus, KIK
2.3	Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaksioonide korraldamine Are, Halinga ja Sauga vallas	1 kord aastas	Teadmata ²⁷	Are, Halinga ja Sauga vald, KIK (projekti elluviimiseks teostatakse ühisprojekt)
3.	PAKENDIJÄÄTMETE KOGUMINE			
3.1	Olemasoleva pandipakendi kogumissvõrgustiku inventeerimine (ülevaate saamine kuidas on täidetud pakendimüügikohtades Pakendiseaduse nõudeid)	2010	25 000 kr	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
3.2	Täiendavate pakendijäätmete kogumiskohtade loomine (asukohad täpsustatakse <u>jäätmehoolduseeskirjas</u>)	2010 – 2011	-	Pakendi tootjavastutuse organisatsioonid ²⁸

²⁵ Konkursi PKD esitatakse kooskõlastamise Keskkonnaametile.

²⁶ Korraldatud jäätmeveo ainuõiguse saanud jäätmete veoettevõtte.

²⁷ Maksumus selgitatakse välja hinnapakumiste küsimise teel. Samuti sõltub projekti kogumaksumus kogutud jäätmete liikidest ning kogustest.

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Maksumus	Teostaja/ rahastaja
4.	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMEDE KOGUMINE			
4.1	Libatse küla jäätmekogumispunkti rajamine	2010 – 2015	300 000 kr ²⁹	Are, Halinga ja Sauga vald, KIK (projekti elluviimiseks teostatakse ühisprojekt)
4.2	Vahenurme küla jäätmekogumispunkti rajamine			
4.3	Are aleviku jäätmekogumispunkti rajamine			
4.4	Suigu küla jäätmekogumispunkti rajamine			
4.5	Sauga aleviku jäätmekogumispunkti rajamine			
4.6	Urge küla jäätmekogumispunkti rajamine			
4.7	Pärnu-Jaagupi kompostimisväljaku väljaehitamine	2012 – 2014	2 450 000 kr ³⁰	Halinga vald, KIK
4.8	Biolagunevate jäätmete kogumiskonteinerite võrgustiku paigaldamine I tasandi kortermajade juurde	Alates 2015	-	KOJV ainuõiguse saaja
4.9	Vanapabri kogumiskonteinerite paigaldamine I tasandi olmejäätmeveo piirkonna kortermajade juurde	Alates 2015	-	KOJV ainuõiguse saaja
4.10	Suuregabariidiliste jäätmete kogumisringide korraldamine	2010 – 2015	Teadmata ³¹	Are, Halinga ja Sauga vald, KIK
5.	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE ja KOV JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS			
5.1	Keskkonnateadlikkuse ja välja ehitatud jäätmete kogumissüsteemide ja võimaluste tutvustamine (valla kodulehekülgedel, vallalehtedes).	Pidev	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused

²⁸ Eesti Taaskasutusorganisatsioon, Eesti Pakendiringlus, Tootjavastutusorganisatsioon OÜ ning OÜ Eesti Pandipakend.

²⁹ Maksumus selgitatakse välja KIK projektitaotluse ning hilisema hanke käigus. Are, Halinga ja Sauga valdade omaosalus projektis on 10%.

³⁰ Maksumus selgitatakse välja KIK projektitaotluse ning hilisema hanke käigus. Halinga valla omaosalus projektis on 10%.

Näidiseelarve:

	kogus	ühik	ühikuhind	SUMMA
Pärnu Jaagupi Kompostiväljak:				
Puude ja põsaste utiliseerimine, kasvumulla eemaldamine alalt	7000	m2	30	210 000 kr
Piirdeaed H=2m, koos väravaga L=6m	345	jm	150	51 750 kr
Kogumistiigi kaevamine h= 2m	900	m3	65	58 500 kr
Sadevete kogumise kaev D=1000 koos õli- ja liivapüüduriga	1	tk	150 000	150 000 kr
Täitepinna ehitamine, vertikaalplaneerimise kallete andmiseks keskmine H= 0,8m	5600	m3	60	336 000 kr
Liivaluse ehitus teede ja platside alla (300mm)	6700	m2	15	100 500 kr
Kahekihilise killustikaluse ehitus AB katte alla H= 250mm	6700	m2	40	268 000 kr
Ülemise kihi AB katte paigaldus aladele 4cm TAB 12 II	6200	m2	120	744 000 kr
Alumise kihi AB katte paigaldus aladele 6cm PAB 32	6200	m2	80	496 000 kr
Haljastus koos murukülvi ja puude istutamisega (36tk)	3500	m2	10	35 000 kr
KOKKU:				2 449 750 kr

³¹ Maksumus selgitatakse välja hinnapakumiste küsimise teel. Samuti sõltub projekti kogumaksumus kogutud jäätmete liikidest ning kogustest.

Nr.	Tegevuse / projekti nimi	Teostamise aeg	Maksumus	Teostaja/ rahastaja
5.2	<p>Projekt „Õuesõppe õppeklasside kujundamine ja täiendamine koolides ja lasteaedades“.</p> <p>Projekt „Looduslähedase eluviisi tutvustamine (infovoldikute valmistamine) lasteaedades“.</p> <p>Projekt „Piirkonna noorte keskkonnateadlikkuse kujundamine“. Projekt sisaldab infopäevade ja töötubade läbiviimist.</p> <p>Projekt „Vanapaberi kampaania korraldamine piirkonna koolides ja lasteaedades“.</p> <p>Õppekursioonide läbiviimine Eesti erinevatesse jäätmekäitlusega seotud ettevõtetesse koolidele ja lasteaedadele.</p>	2010 – 2015	Selgitatakse projektide ettevalmistamise käigus	Are, Halinga ja Sauga vald, KIK (projektide elluviimiseks teostatakse võimalusel ühisprojekt)
5.3	Õppepäevade korraldamine, mille teemadeks on prügi liigitamine ja biojätmete kompostimine, koos praktiliste tegevustega lastele ja nende vanematele.	2010 – 2015	Selgitatakse projekti ettevalmistamise käigus	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused, KIK, piirkonna MTÜ-d (n. külaseltsid)
6.	PRÜGILATE JA EBASEADUSLIKE JÄÄTMELADESTUSPAIKADE SULGEMINE NING JÄRELHOOLDUS			
6.1	Are, Halina ja Sauga valdade ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine	Vajadusel	Teadmata	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused
6.3	Pärnu-Jaagupi, Libatse ja Vahenurme prügilate järelhooldus	1 kord aastas	10 – 20 000 kr	Halinga Vallavalitsus
7.	ETTEVÕTETE JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS			
7.1	Ettevõtete jäätmekavade koostamine	Pidev	-	Piirkonna ettevõtted
7.2	Ettevõtetes taaskasutatavate jäätmete lahuskogumise rakendamine	Pidev	-	Piirkonna ettevõtted
7.3	Jäätmekäitlusnõuete sidumine ehitus- ja tegevuslubadega, vajadusel omavalitsuse õigusaktide täiendamine	2010	-	Are, Halinga ja Sauga Vallavalitsused

6 Lisad

Keskkonnaameti seisukoht

Maavanema seisukoht

KESKKONNAAMET
Pärnu-Viljandi regioon

Halinga Vallavalitsus
Uus 53
Pärnu-Jaagupi
87201 PÄRNUMAA

R. Lyyso
12.04.2010
C. Papp

Keskkonnaamet
Narva mnt 7A, 15172 Tallinn, registrikood 70008658
Tel 627 2193, faks 627 2182, info@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Teie 25.02.2010 nr 9-4.6/319

Meie 04.04.2010 nr PV 8-2/12486-2

Arvamus jäätmekavale

Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regioon tutvus Teie esitatud "Are, Halinga ja Sauga valdade ühine jäätmekava 2010-2015" eelnõuga (edaspidi Kava) ja esitame sellele omapoolsed märkused.

Kava sissejuhatuses toodud eesmärgid, "antakse hinnang olemasolevale jäätmehooldusele, vaadatakse üle eelmisel perioodil püstitatud eesmärkide ja ülesannete täitmine" jne on paljuski deklaratiivsed ja jäänud osaliselt lahti kirjutamata.

Olemasoleva olukorra hinnangud jäätmete päritolu ja koguste kohta on meie arvamusel puudulikud. Kava punktis 1, mis võiks kirjeldada tegelikke jäätmekoguseid on kasutatud ainult arvutuslikke, uuringute põhjal prognoositavaid jäätmejäätmekoguseid. Kusjuures väidetakse (lk 6), et prognoosi alusel on võimalik hinnata senise kogumissüsteemi õigsust. Keskkonnaamet on arvamusel, et parem oleks olnud esitada mitte prognoositavaid, vaid realselt käideldud (vedajatelt saadud) jäätmekoguseid. Neid võib kõrvutada arvutuslikega olukorra illustreerimiseks.

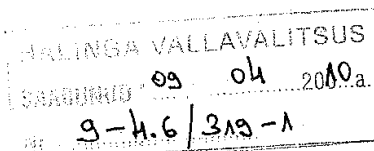
Osaliselt kasutatud arvandmete saamiseks on piiratud ainult Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskusest saadava avaliku jäätmeinfo. Seal toodu annab suhteliselt hea andmekogumi vabariigi koondi koostamiseks, kuid see pole omavalitsuste keskne, mistõttu tuleb omavalitsuse jäätmekava koostamisel lisaks koguda vallapõhist infot. Selleks annab õiguse jäätmeseaduse § 44 lg 3, mille järgi saab omavalitsus nõuda tema haldusterritooriumil tegutsevatest ettevõtetest jäätmealase tegevuse kohta teavet tasuta, kui see on vajalik jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

Jäätmeandmete analüüsi juures tuleb teha vahet tekkivate ja tegelikult liigiti kogutud jäätme koguste vahel. Kava leheküljel 9 toodud viide, et viimane põhjalik uuring olmejäätmete koostise kohta tehti 2004. aastal on ekslik. Viimane uuring, mis puudutas ka Pärnumaad tehti SEI-Tallinn poolt 2007-2008 aastal. Keskkonnaameti arvates on kava sisukuse eesmärgil mõttekas kõrvutada aruandlustest saadud koguseid ja SEI uuringu (või muud analoogsed) põhjal prognoositavaid koguseid, arvestades omavalituse elanike arvu. Puudub analüüs mis koguses taaskasutatavat jäädet satub ladestusse koos olmeprügiga. Sellise võrdluse tulemusel on võimalik teha järeldusi ja püstitada eesmäärke. Minimaalselt peaks võrdlusele olema haaratud pakend, vanapaber, biolagunevad- ja ohtlikud jäätmed.

Puudub ülevaade kolme valla ettevõtlusest ja jäätmealastest probleemidest. Kavasse on mõistlik lisada omavalitsuses tegutsevate ettevõtete loend, kellelt milliseid andmeid nõuda.

Pärnumaa
Roheline 64, 80010 Pärnu
Tel 447 7388, faks 447 7399
parnu@keskkonnaamet.ee

Viljandimaa
Paala tee 4, 71014 Viljandi
Tel 435 5610, faks 435 5611
viljandi@keskkonnaamet.ee

Ettevõtelt saadud lisaandmetega tuleb täiendada riikliku statistikat, mis aitab kaasa omavalitsuse jäätmekavas tegeliku olukorra paremaks kajastamiseks.

Pakendijäätmete käitlemine on üks selgemini reguleeritud ja kindlamate kohustustega kaetud valdkondi jäätmekäitluses. Sellele viitab ka Kavas toodud põhjalik ülevaade seadusandlusest. Küll puudub Kavas analüüs ja igasugune info taaskasutusorganisatsioonide kohustuste täitmise kohta (kas konteinerid on paigaldatud vastavalt nõuetele kõigi kolme organisatsiooni poolt), kuidas on paigaldatud konteinerid täituvad, viide sellele kui kättesaadavad on konteinerid elanikkonnale jne.

Põhirõhk on pakendijäätmete tekkeprognoosi tabelil (lk 10), mille esitamise eesmärk on segane. Tegelikult kogutud pakendite andmete leidmiseks tuleb teha lisa arvutusi. Nende lisamine samasse tabelisse vastupidises järjekorras oleks loogilisem. Ükski Kava punkt ei viita asjaolule, et asi tegelikkuse ja prognoositava vahel on murettekitav. Kui Keskkonnaamet on õigesti aru saanud (leidnud õiged numbrid), siis arvutuslikult peaks piirkonnas tekkima 573 tonni klaasijäätmeid, kogutakse vaid ca 12 tonni aastas. Sama on lugu plastpakendiga - arvutuslik 190 tonni, kogumine ca 28 tonni aastas. Tegelikku olukorda kirjeldavas tekstiosas ja eesmärkides probleemi tõsidust ei märgita. Kavas ei ole ühtegi viidet sellele, et konteinerid pole piisavas koguses ja mahus või vastupidi - et neid on ülearu. Puudub analüüs nende asukohtadele. Segadusele selles valdkonnas viitab ilmselt eesmärk (lk 53), et pakendikonteinerite inventeerimine on plaanis 2010. aastal.

Kava punktis 1.2 toodud tabelite eesmärk on arusaamatu. Lehekülgedel 11-17 esitatud andmed analüüsimata kujul, sobivad kava lissasse mitte põhiteksti. Samuti neile antud "jäätmekava hinnang" on viide puudustele jäätmekäitlejate aruannetes (vale jäätmekoodide kasutamine jm). Siin on õigeid ütlemisi, aga see ei ole kohaliku omavalitsuse jäätmekava ülesanne neid probleeme lahata.

Kavas ei ole hinnatud ehituslammutusjäätmete teket ja biolagunevaid jäätmeid. Käsitlemata on senine olukord keskkonnateadlikkuse ja järelevalve osas. Samas on viidatud nende tegevuste tõhustamise vajadusele (lk 41), mis võimaldaks Kavas kirjeldada puudusi selles valdkonnas.

Eesmärgid. Kuna piirkonnas tegelikult kogutud ja tekkivate jäätmekoguste andmed on puudulikult esitatud siis jääb ka eesmärkide püstitamine üldsõnaliseks. Loetletud viie (5) jäätmekogumispunkti rajamise põhjendatuse, suuruse, kogutavate jäätmete jne kohta puudub informatsioon. Plaan on neid rajama hakata 2010. aastal, samas kui märgite „maksumus teadmata” ei saa rääkida tõsiselt võetavast eesmärgi püstitusest. Eesmärkides toodud: plaan, suurendada kortermajades kogutava biolaguneva köögijäätme kogust (mitu korterit, millisel ajavahemikul); haljastusjäätmete kompostimine kompostiplatsidel (kus, mitu, kui suured); suuremad ettevõtted (mille järgi mõõdetud) peavad arendama jäätmete liigiti kogumist - on näited deklaratiivsusest.

Läbiva teemana on kavas palju kirjeldatud sööklajäätmete kogumist. Kava eesmärkide punkt 4.8 räägib biolagunevate jäätmete kogumiskonteinerite paigaldamisest I taseme kortermajade juurde 2010. aasta 3. kvartalis. Kui siin on mõeldud ka biolagunevate köögijäätme kogumist,

siis Keskkonnaamet soovib selle kogumise edasilükkamist, kuna Pärnumaal kahjuks puuduvad selleks käitlusvõimalused. Kavas puudub selge arvutus (tasuvusarvutus), mis koguses neid plaaneeritakse koguda. Ei selgu ka palju on ja mida mõeldakse I tasandi kortermaja all. Biolagunevate jäätmete hulga vähendamiseks ladestavates jäätmes on kiireim viis aia- ja haljastusjäätmete kogumis ja käitlusvõimaluste loomine.

Vormilised märkused:

- Kava tabelites toodud jäätme koguste esitamine ühe grammi täpsusega ei ole põhjendatud isegi siis kui need andmed ITK andmebaasis sellisel kujul eksisteerivad;
- lk tabel 8 järel toodud hinnang – 3023 tonni on meie arvates vigane;
- lk 10 tabel 1.1-3 olulise osana puudub „Kokku“ veerg, mõistlik on lisada veerg „Tegelikult kogutud kogused“;
- lk 9 tabelis on arvutusvead, andmed ei kattu lehekülgedelt 11-17 leitavate andmetega;
- lk 20 esimene lause on eksitav, täpsem on ilmselt „alustati“, mitte „viidi läbi“;
- jäätmeseaduse § 36 lõikes 3 on meie andmetel ainult üks lause, viide lõike teisele lausele on ekslik;
- lk 26 toodud väide, et „kõik piirkonnast kogutud jäätmed võib lugeda töödelduks“ on eksitav. Küll saab nõustuda sellega, et eeldused selleks on loodud;
- lk 41 pealkiri „Jäätmeliikide laiendamine“ pole korrektne.

Keskkonnaameti arvates vajab kava täiendamist eeltoodud märkuste põhjal.

Lugupidamisega

Kaido Kansi
Juhataja

Peeter Oja 447 7373
Peeter.Oja@keskkonnaamet.ee

PÄRNU MAAVALITSUS

P. Falts
 R. Reppo
 12.03.2010
 Vapper

Ülle Vapper
 Halinga Vallavalitsus
 Uus tn 53, Pärnu-Jaagupi
 87201 Pärnumaa

Teie 25.02.2010 nr 9-4.6/318
 Meie 10.03.2010 nr 10-4/537

Arvamus Are, Halinga ja Sauga valdade ühise jäätmekava
 2010-2015 eelnõu kohta

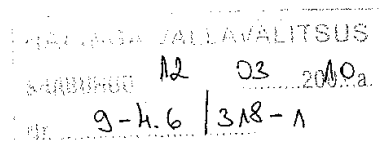
Tutvunud Are, Halinga ja Sauga valdade ühise jäätmekava 2010-2015 eelnõuga märgime,
 et jäätmekava on koostatud kooskõlas Pärnu maakonna planeeringus sätestatud
 jäätmekäitluse põhimõtetega.

Lugupidamisega

Andres Metsoja
 Maavanem

Lisa: Jäätmekava eelnõu

Raine Viitas 44 79762
 raine.viitas@mv.parnu.ee

MM 028287

Akadeemia 2
 80088 Pärnu
 Reg. nr 70000603

Tel 447 9733
 Faks 447 9735
 e-mail: mv@mv.parnu.ee